

Sophia S. Bednarski / 1934

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI PÓŁNOCNEJ

Zbiór
wskazówek i informacji
dla wychodźców i cudzoziemców

WYDAWNICTWO

Stowarzyszenia Narodowego
Córek Rewolucji Amerykańskiej

POLISH EDITION

Stany Zjednoczone Ameryki Północnej

Zbiór wskazówek i informacji dla
wychodźców i cudzoziemców

COPYRIGHTED BY THE NATIONAL SOCIETY
DAUGHTERS OF THE AMERICAN REVOLUTION
1921, 1923, 1924, 1926, 1928, 1930

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE ŁĄCZNIE
Z PRAWEM TŁMACZENIA NA OBCE JĘZYKI

*Wydano w języku angielskim
i następujących tłumaczeniach:*

czeskim	norweskim
fińskim	ormiańskim
francuskim	polskim
greckim	portugalskim
hiszpańskim	rosyjskim
japońskim	szwedzkim
litewskim	węgierskim
niemieckim	włoskim
żydowskim	

DRUK
JUDD AND DETWEILER, INC.
WASHINGTON, D. C.

WYDANIE SZÓSTE

PRZEJRZANE I POPRAWIONE, CZERWIEC 1930

ZEBRANE PRZEZ
ELIZABETH C. BARNEY BUEL

WYDAWNICTWO
STOWARZYSZENIA NARODOWEGO
CÓREK REWOLUCJI AMERYKAŃSKIEJ
MEMORIAL CONTINENTAL HALL
WASHINGTON, D. C.

1930

WYZNANIE WIARY AMERYKANINA

Wierzę w Stany Zjednoczone Ameryki, jako rząd narodu, działający przez naród dla narodu, którego władza sprawiedliwa pochodzi z woli obywateli; w demokrację w republice; w naród suwerenny, łączący w sobie niezawisłe Stany; w Związek, jedyny i niepodzielny, oparty na zasadach wolności, równości, sprawiedliwości i ludzkości, dla których patrjoci amerykańscy poświęcali swe życie i mienie.

Wierzę dlatego, że obowiązkiem moim jest kochać mój kraj, wspierać konstytucję jego, szanować jego sztandar i prawa i bronić go przed każdym nieprzyjacielem.

—WILLIAM TYLER PAGE.

Witajcie!

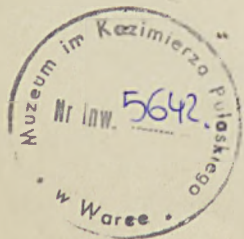
WAS, mężczyźni i kobiety, którzyście z innych krajów przybyli, by w Stanach Zjednoczonych założyć nowe ogniska domowe, witają serdecznie Córki Rewolucji Amerykańskiej. Niechaj ten mały podręcznik, który tutaj ofiarujemy, służy Wam do poznania naszego kraju i jego możliwości, niechaj pouczy Was o zasadach naszych rządów i o tem jak możecie zostać dobrymi obywatelami tego kraju.

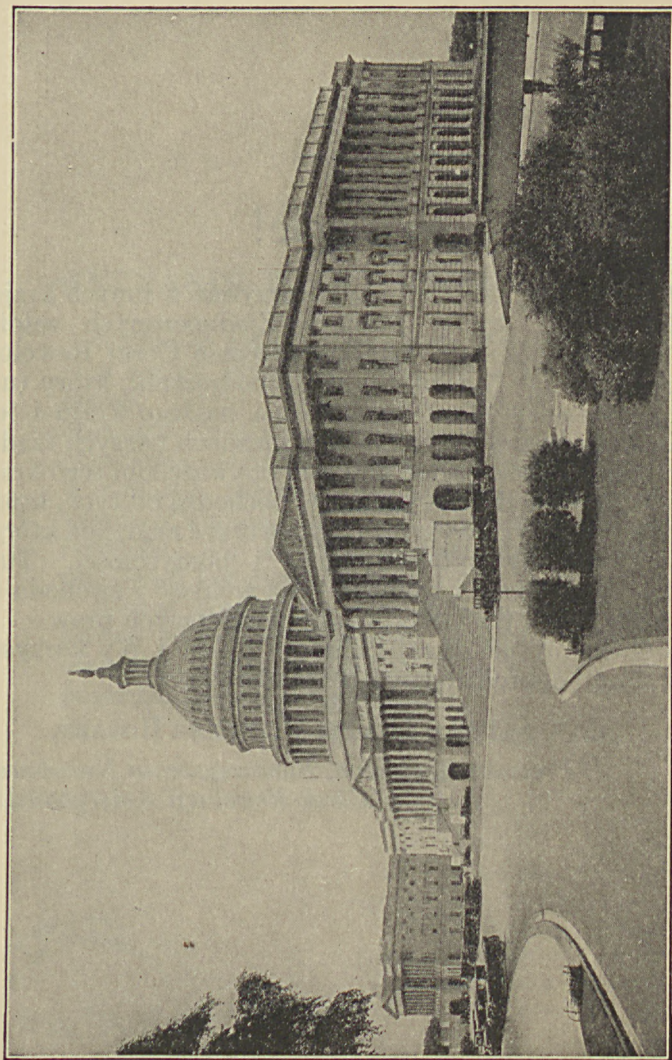
Córki Rewolucji Amerykańskiej pochodzą od tych, którzy przybyli do naszych wybrzeży, by stworzyć rząd, pod którym wszyscy mogliby żyć w pokoju i pomyślności. Tutaj znajdziecie swobodę i wolność,—ale wolność i swoboda nie oznaczają braku poszanowania dla istniejących praw.

My kochamy nasz kraj i chcemy byście i Wy korzystać mogli z jego dobrodziejstw i błogosławieństw.

(PANI) LOWELL FLETCHER HOBART,

*Prezeska Generalna, Stowarzyszenia Narodowego,
Córka Rewolucji Amerykańskiej.*

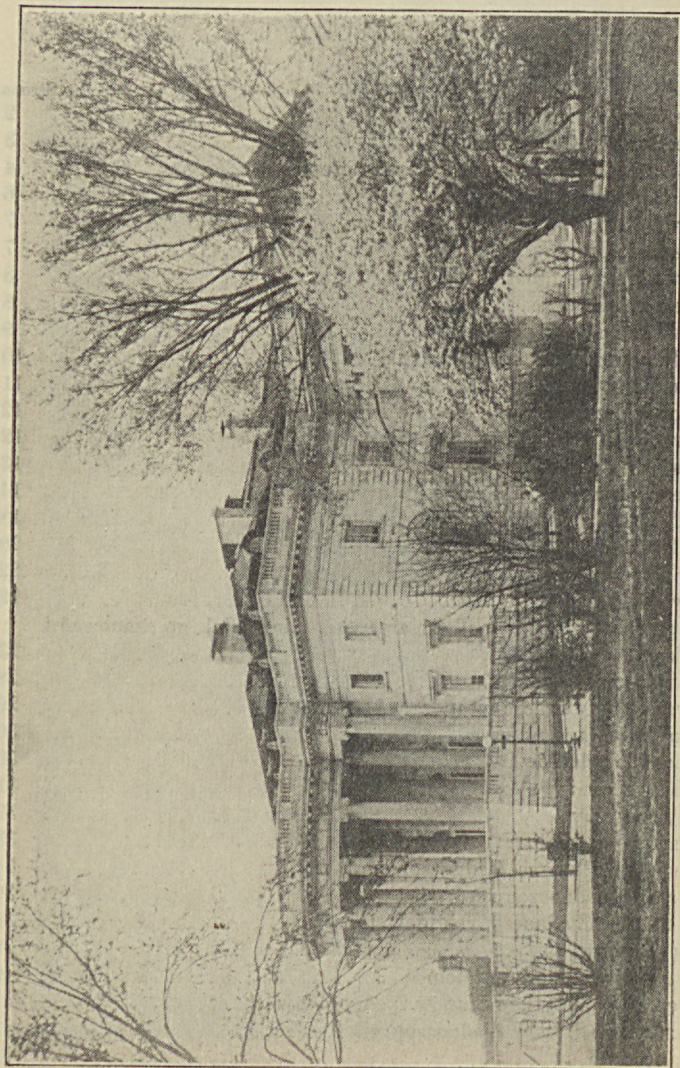

KAPITOL STANÓW ZJEDNOCZONYCH W WASZYNGTONIE

SPIS RZECZY

	Strona
Wyznanie wiary Amerykanina	2
Powitanie Prezeski Generalnej	3
Kapitol Stanów Zjednoczonych w Waszyngtonie	4
Memorial Continental Hall w Waszyngtonie	6
Przedmowa	7
Znalezienie pracy	7
Ustawodawstwo robotnicze	8
Ucz się angielskiego	8
Jak się nauczyć angielskiego	9
Szkoły powszechne: korzyści nauki	10
Czytelnie powszechne: dlaczego należy z nich korzystać	11
Pomoc w przygotowaniu się do obywatelstwa	12
Dobrodziejstwa obywatelstwa	12
Obowiązki dobrego obywatela	13
Stały Zjednoczone—Krótki zarys historyczny	14
Rządy Stanów Zjednoczonych	18
Rządy stanowe	20
Sztandar amerykański	22
Prawa dotyczące sztandaru	22
Przepisy dotyczące sztandaru amerykańskiego; jak go szanować i jak go wywieszać	23
Salutowanie sztandaru	28
Przysięga na wierność sztandarowi	29
Szanse powodzenia w Ameryce	30
Pomoc dla rolników	30
Bogactwa rolnicze	31
Nabycie farmy	32
Bogactwa mineralne	33
Przemysł w Stanach Zjednoczonych	34
Mapa Stanów Zjednoczonych	36
Ludność Stanów Zjednoczonych i ich stolic	38
Ameryka najpierw	39
Co Konstytucja daje obywatelom	40
Wstęp do Konstytucji Stanów Zjednoczonych	41
Konstytucja Stanów Zjednoczonych	43
Rady praktyczne	63

MEMORIAL CONTINENTAL HALL W WASHINGTONIE SIEDZIBA STOWARZYSZENIA CÓREK
REWOLUCJI AMERYKAŃSKIEJ

Przedmowa

OD CZASU odkrycia Ameryki, zawitało do Stanów Zjednoczonych przeszło 37 milionów emigrantów, których olbrzymia większość była pochodzenia europejskiego. W Ameryce znaleźli oni pokój, szczęście i powodzenie. Ameryka spodziewa się od tych, którzy tu przybywają, że będą oni szanowali jej instytucje i prawa, zostaną spokojnymi, uczciwymi i pracowitymi obywatelami, uzyskają obywatelstwo amerykańskie i będą *Amerykanami*. Ameryka spodziewa się, że będą oni szanowali i bronili sztandaru, który nad nimi rozciąga opiekę; że będą kochali, czcili i wiernie szanowali kraj, który im daje pokój, szczęście i dobrobyt; że staną się godni zaszczytu obywatelstwa amerykańskiego; że zostaną *prawdziwymi Amerykanami* w sercu i duszy.

Znalezienie pracy

W Ameryce znajduje się wiele biur pośrednictwa pracy, które pomogą ci w znalezieniu zajęcia. Wszystkie one pobierają opłaty za swoje usługi. W każdym prawie Stanie obowiązują prawa dotyczące prywatnych biur pośrednictwa pracy. Dlatego też, nim pójdziesz do jednego z nich, upewnij się, że posiada ono pozwolenie urzędowe na prowadzenie swych czynności. Dowiedz się również, czy biuro to uznawane jest powszechnie za instytucję sumienną i uczciwą.

Następujące organizacje dobroczynne pomogą ci również w znalezieniu pracy: Stowarzyszenie Młodzieży Chrześcijańskiej (Y. M. C. A.); Stowarzyszenie Kobiet Chrześcijańskich (Y. W. C. A.); Armja Zbawienia (Salvation Army); Rycerze Kolumba (Knights of Columbus) a także żydowskie organizacje dobroczynne. Stowarzyszenia te posiadają filje we wszystkich prawie miastach i miasteczkach. Filje Stowarzyszenia Córek Rewolucji Amerykańskiej również mogą ci pomóc w znalezieniu zajęcia.

W wielu większych miastach znajdują się bezpłatne biura pośrednictwa pracy, prowadzone przez władze stanowe. Mogą ci one pomóc tylko wtedy, jeżeli rozumiesz i umiesz mówić po angielsku. Wyżej wymienione organizacje dobroczynne wskażą ci bezpłatne biuro pośrednictwa pracy w Stanie, w którym mieszkasz.

Ustawodawstwo robotnicze

Wszystkie Stany w Ameryce posiadają prawa robotnicze, mające na celu ochronę pracujących mężczyzn, kobiet i dzieci, jednakże różnią się one w poszczególnych Stanach. Dlatego też poznaj jaknajprędzej ustawy robotnicze Stanu, w którym mieszkasz.

Wszystkie te prawa zabraniają potrącania zarobków robotnika na spłacenie jego długów ponad pewną, prawnie ustaloną normę. W 40 Stanach obowiązują prawa, na podstawie których pracodawca zobowiązany jest do spłacenia robotników przed uregulowaniem innych swych długów.

Wiele z tych praw ogranicza ilość godzin pracy dla kobiet i dzieci; inne znów zabraniają zatrudniania kobiet i dzieci przy pracy grożącej ich życiu i zdrowiu. W niektórych Stanach obowiązują prawa, nakładające na pracodawców przymus utrzymywania warsztatów pracy w czystości i higienie. Istnieją także prawa zabraniające wyrobu jakichkolwiek przedmiotów w domach nawiedzonych przez choroby zakaźne lub też nieposiadających należytych warunków higienicznych. W wielu Stanach ubogie matki, których mężowie zostali zabici lub pokaleczeni przy pracy, uprawnione są do emerytury, której suma różni się zależnie od Stanu. Taka emerytura powinna być dostateczna dla utrzymania matki i jej dzieci, i w ten sposób ratuje dzieci od nędzy.

Praca nocna kobiet i dzieci zabroniona jest w wielu Stanach.

Praca dzieci poniżej lat 14 jest zasadniczo zakazana. W niektórych Stanach muszą one uczęszczać do t. zw. szkół uzupełniających, nawet po dojściu do wieku roboczego.

Robotnikom poszkodowanym podczas pracy przysługuje prawo do odszkodowania. Bliższe szczegóły, dotyczące tego odszkodowania, znajdziesz przy końcu tej książki pod tytułem "Rady praktyczne" w dziale "Jeżeli zostaniesz poszkodowany."

Ucz się angielskiego

Język angielski jest językiem używanym w Stanach Zjednoczonych. Jest rzeczą bardzo ważną, byś się go nauczył. Będzie ci on potrzebny do znalezienia pracy. Będziesz go potrzebował, by rozumieć wskazówki dawane ci przez twych pracodawców. Musisz umieć czytać po angielsku, by rozumieć napisy i ostrzeżenia o niebezpieczeństwie, przez co będziesz mógł pracować lepiej, łatwiej i bezpieczniej. Będziesz mógł uzyskać lepsze stanowisko i wyższą płacę. Język angielski będzie ci potrzebny do robienia sprawunków. Jeżeli masz gospodarstwo rolne, będzie ci on potrzebny do sprzedawania produktów na najlepszych warunkach. Czytaj po angielsku, aby się nauczyć najlepszych sposobów uprawy roli. Jeżeli będziesz znał angielski, to nieuczciwi ludzie mówiący po angielsku nie będą mogli cię oszukać.

Mowy angielskiej nauczysz się łatwo. W szkole wieczorowej nauczą cię czytać i pisać po angielsku. Wtedy będziesz się czuł w Ameryce bardziej u siebie. Dzieci będą cię bardziej szanowały, gdyż one uczą się w szkołach o Ameryce. Jeżeli nie będziesz mówił po angielsku, to dzieci twe będą myślały, że wiedzą one więcej od ciebie. Jeżeli nie będą miały dla ciebie szacunku, to nie będą cię słuchały. Zresztą i ty sam będziesz zadowolony, że będziesz mógł rozmawiać z Amerykanami. Jeżeli nie możesz się z nimi porozumieć, to czujesz się zawstydzony. Pozatem nie będziesz mógł zostać obywatelem amerykańskim do czasu, kiedy będziesz umiał mówić po angielsku. Ucz się historii Ameryki i systemu naszych rządów. Zajmuj się zagadnieniami naszego kraju w dobie obecnej. Wtedy dopiero staniesz się takim obywatelem, jakiego Ameryka potrzebuje, zostaniesz dobrym obywatelem.

Jak się nauczyć po angielsku

Język angielski jest piękny. Będiesz nim mówił poprawnie, jeżeli nauczysz się go w szkole. Każde prawie miasto posiada kursy wieczorowe dla kobiet i mężczyzn, którzy chcą się nauczyć angielskiego. Jeżeli w twoim miasteczku takiej szkoły niema, to pomów o tem ze swymi znajomymi. Zarząd miasta założy pewno taką szkołę, jeżeli znajdzie się dostateczna ilość chętnych do nauki.

Uczęszczaj na kursy wieczorowe. Na kursach tych, z dobrym nauczycielem, nauczysz się angielskiego prędko i łatwo. Przysłuchuj się ludziom, którzy mówią po angielsku. Używaj znanych ci wyrazów angielskich jaknajczęściej. Poproś kogoś, by cię nauczył nazw przedmiotów, których używasz w swoim domu. Naucz się nazw narzędzi, którymi pracujesz. Ucz się codzień kilku nowych słów, a wkrótce będziesz ich znał wiele.

Gdy będziesz się uczył mówić i rozumieć po angielsku, nauczają cię w szkole także czytać i pisać. Pożyczaj książki z biblioteki publicznej i czytaj je w domu. Bibliotekarz chętnie wybierze ci łatwe i ciekawe książki. Staraj się czytać wszystkie napotkane napisy i plakaty. Przepisuj słowa i wyrażenia, których nie rozumiesz i przynoś je do szkoły, gdzie nauczyciel wytłumaczy ci ich znaczenie. Przyzwyczaj się do czytania gazet angielskich.

Nie mieszkać w gęsto zaludnionych dzielnicach miasta, pomiędzy tymi, którzy mówią tylko językiem obcym. Przebywaj z ludźmi, którzy mówią po angielsku i zaprzyjaźniaj się z nimi. Mieszkać pomiędzy nimi, ucz się ich zwyczajów i amerykańskiego sposobu życia.

Szkoły powszechne: korzyści nauki

Ameryka wierzy w rozpowszechnianie oświaty. Z małymi wyjątkami, prawa emigracyjne wykluczają dzisiaj wszystkich emigrantów ponad lat 16, którzy nie umieją czytać. W każdym stanie istnieje przymus szkolny dla dzieci w wieku od lat 5 do 7. Muszą one uczęszczać do szkoły przez kilka miesięcy rocznie, aż do czasu kiedy osiągną wiek lat 12-16. Odnośne ustawy przewidują kary dla rodziców,

którzy nie posyłają swych dzieci do szkół w czasie prawnie ustalonym. Dobre wykształcenie pomoże dzieciom w znalezieniu lepszego zajęcia po ukończeniu szkoły. Dopilnuj by dzieci twoje uczęszczały regularnie do szkoły. Trzymaj je w szkołach jaknajdłużej. Poznaj nauczyciela twych dzieci.

W niektórych Stanach dzieciom poniżej lat 12 nie wolno opuszczać szkoły dla pracy zarobkowej; w innych to samo odnosi się do dzieci 14 a nawet 16-letnich.

Gdy dzieci twe ukończą szkołę powszechną, nalegaj by wstąpiły do szkoły wyższej. Mogą one później uzyskać stypendjum na studia uniwersyteckie. Często bardzo chłopcy i dziewczęta zarobkami z pracy pozaszkolnej pokrywają koszt nauki i utrzymania na uniwersytecie.

Niezależnie od szkół powszechnych, istnieje w Stanach Zjednoczonych wiele prywatnych szkół i uniwersytetów. W większych miastach znajdują się również szkoły przemysłowe. Szkoły takie obejmują kursy dla cieślów, ślusarzy, murarzy, kowali, drukarzy, daktylografów, metalowców, krawców, kucharzy, itp.

Czytelnie powszechne: dlaczego należy z nich korzystać

1. Każda osoba pochodzenia cudzoziemskiego, bez względu na to czy uzyskała obywatelstwo amerykańskie czy nie, jest zawsze mile widziana w czytelni powszechnej. Bibliotekarz chętnie udzieli każdemu pomocy i pożytecznych wiadomości o życiu w Ameryce i w jego własnym okręgu. Z czytelni można wypożyczać książki, pod warunkiem zachowywania przepisów biblioteki, oraz zwrócenia ich we właściwym czasie i w dobrym stanie. Każdy znajdzie tam wiele książek dla siebie pożytecznych i ciekawych. Można również korzystać z czytelni na miejscu, pod warunkiem, że czytelnik zachowuje się przyzwoicie i spokojnie i stosuje się do obowiązujących przepisów.

2. Czytelnie powszechne wypożyczają książki bezpłatnie. Czytelnie te, zarówno jak i szkoły, utrzymywane są częściowo lub w całości z podatków. W niektórych Stanach czytelnie powszechne prowadzone są przez stowarzyszenia

bibliotek, które otrzymują na ten cel specjalne subsydia od zarządów miejskich. Książki te przeznaczone są dla wszystkich mieszkańców. Dlatego też, przez wzgląd na innych, należy książki utrzymywać w porządnym stanie i zwracać je punktualnie w wyznaczonym terminie. Za przetrzymywanie książek biblioteki nakładają zwykle kary pieniężne.

3. W miejscowościach posiadających dużo obcokrajowców, czytelnie powszechne mają zazwyczaj łatwe podręczniki angielskie dla użytku tych, którzy chcą nauczyć się języka tego kraju. Są tam również książki o historii i systemie rządów Stanów Zjednoczonych, a także o ich bohaterach narodowych, które przydadzą się cudzoziemcowi przygotowującemu się do egzaminu dla uzyskania obywatelstwa amerykańskiego. Czytanie dobrych powieści jest również pożyteczną rozrywką. Pozatem znajdują się tam podręczniki o uprawie roli i o wielu rzemiosłach, które dadzą przybywszemu wiele cennego materiału.

Niektóre czytelnie posiadają książki w języku rodzimym cudzoziemca, który w ten sposób może zapoznawać się z literaturą swego kraju urodzenia w tym samym czasie, kiedy uczy się angielskiego, języka swej przybranej ojczyzny.

Pomoc w przygotowaniu się do obywatelstwa

W każdym prawie miasteczku znajduje się szkoła wieczorowa dla mężczyzn i kobiet, którzy przygotowują się do uzyskania obywatelstwa amerykańskiego. W szkołach tych nauczysz się oceniać wielkość tego kraju. Nauczysz się języka angielskiego i zwyczajów amerykańskich. Idź do najbliższej szkoły, gdzie zapewne znajdziesz swych znajomych. Nauka pójdzie ci łatwo i szybko.

Jeżeli niema jeszcze szkoły wieczorowej, to zbierz swych znajomych i razem podpiszcie podanie o szkołę. Podanie takie należy przedłożyć inspektorowi szkół powszechnych, który będzie mógł pewno otworzyć nową szkołę. Jeżeli nie możesz uczęszczać do szkoły, postaraj się o prywatne lekcje i dobrego nauczyciela.

Kobiety powinny uczyć się angielskiego w szkołach wieczorowych. Kobiety, które uzyskały obywatelstwo mają prawo głosu. i dlatego muszą nauczyć się korzystać z tego prawa w jaknajlepszy sposób. Niektóre szkoły mają kursy gotowania i szycia. W innych znów możecie nauczyć się rzemiosł. Córkí Rewolucji Amerykańskiej urządzają w wielu miastach specjalne kursy angielskiego dla kobiet i uczą je szycia i gotowania.

Rząd Stanów Zjednoczonych chętnie przyjmuje pożytecznych ludzi do szeregów swoich obywateli. Staraniem Córek Rewolucji Amerykańskiej wydana została broszura, która daje dokładne wskazówki tym, którzy pragną zostać obywatelami Stanów Zjednoczonych.

Dobrodziejstwa obywatelstwa

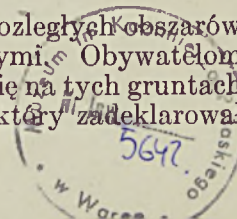
Naturalizowany obywatel Stanów Zjednoczonych ma następujące przywileje, których cudzoziemiec nie posiada:

(a) Ma on prawo głosu we wszystkich wyborach powszechnych i w ten sposób może wybierać urzędników władz miejscowych, stanowych i federalnych. W niektórych Stanach może on głosować bezpośrednio nad wprowadzeniem lub zniesieniem ustawy. W większości wypadków naturalizowany obywatel musi umieć czytać po angielsku zanim zostanie dopuszczony do głosowania. W Stanie New York musi on przedłożyć świadectwo umiejętności czytania i pisanja.

(b) Może on sprawować jakikolwiek urząd w Stanach Zjednoczonych, z wyjątkiem Prezydentury (cudzoziemiec nie może być urzędnikiem).

(c) Może on uzyskać paszport zagraniczny i podróżować wtedy pod ochroną sztandaru amerykańskiego. (Cudzoziemcy, którzy nie zadeklarowali chęci zostania obywatelami amerykańskimi, nie korzystają z ochrony Stanów Zjednoczonych zagranicą.)

(d) Rząd Federalny jest właścicielem rozległych obszarów rolnych, zwanych gruntami publicznymi. Obywatelom swym rząd udziela przywileju osiedlania się na tych gruntach za bardzo małą opłatą. Cudzoziemiec, który zadeklarował

swój zamiar zostania obywatelem amerykańskim, może objąć w posiadanie grunty tego rodzaju, natomiast prawo własności do nich uzyska tylko wtedy, kiedy zostanie obywatelem amerykańskim.

(e) Może on uzyskać pozwolenie na polowanie i łowienie ryb tak samo, jak i każdy urodzony tutaj obywatel, przy czem powinien zaznajomić się z odnośnemi prawami. (W niektórych Stanach cudzoziemiec nie ma prawa polowania na zwierzynę lub łowienia ryb.)

(f) Może on zajmować jakiekolwiek stanowisko rządowe czy prywatne.

(g) Może być sędzią przysięgłym we wszystkich sądach.

(h) Uprawniony jest do wszystkich innych gwarancyj, przywilejów i imunitetów, nadanych przez konstytucję Stanów Zjednoczonych.

Obowiązki dobrego obywatela

Korzystaj ze swego prawa głosu i głosuj uczciwie i rozumnie. Prawo głosu jest największym darem, który daje ci obywatelstwo. Jest to najświętsze prawo wolnego narodu. Przyjmuj obowiązki sędziego przysięgłego. W razie wojny, stawaj w szeregu walczących za twą ojczyznę, za Stany Zjednoczone Ameryki. Nie uchylaj się od płacenia podatków. Oszczędzaj regularnie i odkładaj swe oszczędności. Nie wyrzucaj papierów i śmieci na ulice lub w parku. Utrzymuj w czystości i porządku ulice i zabudowania około twego domu. Słuchaj i szanuj prawa, sądy i urzędników sądowych. Słuchaj i szanuj urzędników stanowych i federalnych. Szanuj i strzeż twego sztandaru. Podtrzymuj wiernie rząd i konstytucję Stanów Zjednoczonych i Stanu w którym mieszkasz. Stań się pożytecznym i lojalnym obywatelem twego miasteczka, gminy, miasta, Stanu i Narodu."

Stany Zjednoczone

Krótki zarys historyczny

DO CZASU odkrycia Ameryki w roku 1492 przez Włocha, Krzysztofa Kolumba, znanemi częściami świata byty tylko Europa, Azja Zachodnia i Południowa oraz Północna Afryka. Wszystkie te kraje razem wzięte posiadały przypuszczalnie nie więcej, niż 200 milionów ludności. Dzisiaj Stany Zjednoczone same posiadają więcej niż połowę ówczesnej ludności świata. Kraje europejskie położone na zachód od Rosji były podówczas ośrodkami cywilizacji. W większości tych krajów rządy znajdowały się w rękach cesarzy, królów i książąt. Naród nie wybierał tych władców i nie miał żadnego wpływu na prawodawstwo.

W chwili odkrycia Ameryka zamieszкана była przez nie licznych Indjan. Ta część Ameryki, która nazwana została później Stanami Zjednoczonymi, badana była przez Hiszpanów, Anglików, Francuzów i Holendrów.

Anglicy założyli pierwszą stałą osadę w Jamestown, w Stanie Virginia w roku 1607. Przybyli oni tutaj zimą na trzech małych żaglowcach, zwanych *Sarah Constant*, *Good-speed* i *Discovery*. Statki te przywiozły 105 kolonistów, z kapitanem Krzysztofem Newport na czele. Później, po wylądowaniu, dowództwo nad kolonistami objął odważny i znany kapitan John Smith. Rzucani przez wiatry i burze, przybysze ci spędzili cztery miesiące na oceanie, cierpiąc wiele trudów i niebezpieczeństw. Wreszcie 26 kwietnia dotarli oni do wybrzeży Virginji, i płynęli dalej przez sto mil, poprzez zatokę Chesapeake i w górę rzeki James, szukając dogodnego miejsca do wylądowania i założenia osady. Dopiero po 20 dniach, 13 maja, osiedlili się w miejscu, które nazwali Jamestown, imieniem panującego wówczas króla angielskiego. Dzielni ci koloniści zajęli się bez zwłoki organizacją swej osady.

Oprócz dzikich Indjan i zwierząt, nie było w tym kraju nikogo; nie było miast, wsi, ani domów, jedynie tylko

dziewicze lasy, moczary i zdradziecka rzeka. Gdy pierwsi ci podróżnicy zawitali do tego niedostępnego kraju, zapadał już wieczór. O zmierzchu ścięli jedno z wielkich drzew, rosnących w pobliskim gaju i z pnia jego zrobili ołtarz. Na gałęziach tego drzewa zawisnął baldachim z poszarpanego żagla. W łagodnym majowym powiewie, wśród szmeru liści prastarych drzew i śpiewu ptasząt, podniosły się po raz pierwszy w Nowym Świecie słowa modlitwy. "Pan jest w Swej Świątyni; niechaj ziemia cała zachowa spokój w Jego Obliczu." I ziemię zaległa cisza wśród południowej nocy, podczas gdy znużeni podróżnicy spoczęli we śnie pod drzewami.

Tak powstała pierwsza angielska osada w Ameryce—stworzenie rządu i modlitwa były jej początkiem.

Wkrótce jednak cierpienia i niepowodzenia poczęły nawiedzać kolonistów. Przybyli oni tutaj, spodziewając się znaleźć złoto i perły. Jednakże ani złota, ani pereł nie było. Przekonali się też wkrótce, że tylko ciężką pracą mogą utrzymać się przy życiu. Zamiast zbierania pereł, trzeba było karczować lasy, czyścić grunt, orać ziemię i siać zboże. W tę pierwszą podróż nie wzięli oni ze sobą swych żon ni dzieci, nie mieli więc nikogo do pomocy przy budowaniu domostw. Zapasy żywności przywiezione z Anglii wyczerpały się wkrótce, a zasiane przez nich zboże nie wystarczało na wyżywienie wszystkich. Koloniści poczęli cierpieć głód i niedostatek. Okres ten nazwany został "czasem głodowym." Wielu z nich zmarło, a wielu innych wymordowali Indianie. Zrozpaczeni, pozostali przy życiu koloniści postanowili powrócić do Anglii. Kiedy płynęli już w dół rzeki James, spotkali angielski okręt z prowiantami zmierzający ku nim. To ich uratowało i od tego czasu Jamestown rozwijał się pomyślnie. Niebawem powstały nowe osiedla, coraz więcej kolonistów przybywało z Anglii i w niedługim czasie powstała wielka kolonia Virginia. W roku 1619 zwołane zostało pierwsze w Ameryce zgromadzenie przedstawicieli ludności. Każde osiedle wybierało po dwóch posłów na zgromadzenie, które obradowało w Jamestown i uchwalało prawa dla kolonii. Anglicy, którzy

zawsze uznawali zasadę rządów przez naród, przywieźli tutaj ze sobą swoje prawa i instytucje demokratyczne.

Drugie osiedle Anglików założone zostało w roku 1620, w Plymouth, w Stanie Massachusetts, przez "Ojców Pielgrzymów."

W tym czasie było w Anglii wielu ludzi, którzy nie chcieli modlić się w kościołach królewskich, za co byli przez rząd prześladowani. Prześladowania te spowodowały, że wielu z nich opuściło Anglię, udając się początkowo do Holandji, a później do Ameryki. Wyruszyli oni z portu Plymouth w Anglii, na małym statku *Mayflower*. W zimny dzień grudniowy wylądowali ci nowi koloniści na skalistym wybrzeżu Nowej Anglii. Nie było tam białych ludzi, którzyby ich powitali. Z pni drzew pobudowali chaty dla swych rodzin. Przez kilka lat następnych musieli oni, jak ich poprzednicy z Virginji, cierpieć głód i niedostatek. Lecz woleli znosić cierpienia, aby móc wielbić Boga, tak jak im nakazywało sumienie. Wierzyli, że Bóg ich prowadzi. Ta wiara dała im dostateczną siłę do przetrwania cierpień i niewygód. Ameryka zawsze będzie Pielgrzymów, ponieważ przynieśli oni tutaj umiłowanie wolności i znosili cierpienia, by krzewić to umiłowanie w Ameryce. Dzięki ich idei, Ameryka stała się wielką i wolną.

Jaka była idea wolności krzewiona przez pielgrzymów? Wierzyli oni, że naród ma prawo i władzę stanowienia praw. W przekonaniu ich prawa te winny być stanowione dla ogólnego dobra, dla dobra wszystkich. Każdy winien praw tych słuchać, gdyż sam naród je stworzył. Prawdziwa wolność szanuje prawa innych. Po taką wolność przybyli Pielgrzymi do Ameryki. Wiele cierpieli, bo nie chcieli tej wolności stracić.

W krótkim czasie Anglja posiadała 13 kolonij na wybrzeżu Atlantyckim, które rozrastały się i bogaciły przez 150 lat.

Chociaż kolonje te nie miały przedstawicieli w parlamencie angielskim, parlament królewski uchwalał dla nich prawa. Koloniści uważali taki stan rzeczy za niesprawiedliwy, gdyż musieli słuchać praw, uchwalonych bez ich rady i zgody. Toteż kiedy król Jerzy III starał się wprowadzić rządy

autokratyczne dla Anglii i Ameryki, koloniści zbuntowali się przeciwko jego władzy.

Wojna rewolucyjna Ameryki wybuchła w kwietniu 1775 roku. Przez 7 ciężkich lat koloniści walczyli przeciwko Anglikom. Ich wielkim przywódcą był Jerzy Waszyngton, który zwany jest w historii Ameryki "Ojcem Swego Kraju." Lafayette i Rochambeau, którzy przybyli z Francji, pomagali Amerykanom. Później Francja przysłała swą armję i flotę na pomoc. Polak Tadeusz Kościuszko, Niemiec baron Steuben i Bawarczyk De Kalb pomagali naszym żołnierzom.

Po roku walki, kolonie ogłosiły swą niepodległość. Uznały się one za oddzielny naród, niezależny od Anglii. Stało się to 4 lipca 1776 roku i od tego czasu dzień 4 lipca święcony jest, jako narodziny naszego państwa.

Dokument, którym ogłoszono wolność naszą, nazywa się "Deklaracją Niepodległości." Oryginał istnieje jeszcze i przechowywany jest starannie w Waszyngtonie, stolicy kraju. Deklaracja Niepodległości nadała wszystkim mieszkańcom pewne prawa, a mianowicie: życie, wolność i dążenie do szczęścia osobistego. Deklaracja stwierdza dalej, iż rządy ustanawiane są w społeczeństwie dla zabezpieczenia tych praw. Rząd Stanów Zjednoczonych posiada władzę, gdyż ogół ludności dał mu na to swoją zgodę.

W roku 1783 koloniści ostatecznie zdobyli swą niepodległość przez zawarcie pokoju z Anglią. W roku 1787 ten nowy naród, składający się z 13 odrębnych kolonij, czyli Stanów, stworzył "doskonalszy związek" przez konstytucję Stanów Zjednoczonych, która napisana została przez przedstawicieli ludności poszczególnych Stanów. Od czasu ostatecznego przyjęcia konstytucji, stała się ona podstawą rządów, pod którymi do dziś dnia żyjemy. W roku 1788 Jerzy Waszyngton obrany został pierwszym konstytucyjnym Prezydentem Stanów Zjednoczonych.

Z powyższego widać, że Rewolucja Amerykańska nie była "rewolucją" w zwykłym tego słowa znaczeniu; było to *powstanie* przeciwko Anglii, wojna o niepodległość. Przez rewolucję rozumiemy zwykle próby obalenia rządu lub

istniejących instytucyj danego kraju. W Rewolucji Amerykańskiej nie znajdujemy nic podobnego; przeciwnie, była to wojna o ZACHOWANIE zasad rządów kolonialnych i o UTRZYMANIE praw kolonistów, których Jerzy III starał się ich pozbawić. Amerykanie mają wstręt do rewolucyj które niszczą, burzą, mordują, grabią i palą. Rewolucja Amerykańska nie była próbą obalenia jakiegokolwiek rządu, przeciwnie ocaliła ona i ugruntowała wolne rządy, które koloniści amerykańscy już posiadali. Zwycięstwo ich dało im możność stworzenia rządu narodowego dla całego kraju, na podstawach już ustalonych przez rządy poszczególnych kolonij. Przetworzyło ono 13 odrębnych Stanów w Stany Zjednoczone Ameryki, rządzone na podstawie jednej konstytucji. Oto jest znaczenie Rewolucji Amerykańskiej.

Rządy Stanów Zjednoczonych

W czasie Wojny Rewolucyjnej, nowe państwo utworzone zostało na podstawie t. zw. "Statutu Konfederacji." W tym czasie obradował Kongres Kontynentalny, złożony z przedstawicieli poszczególnych Stanów. Jednakże po wojnie, ta forma rządów okazała się za słabą, gdyż pomiędzy Stanami nie było rzeczywistej łączności. Każdy z nich starał się o jaknajszerszą władzę. Nie pracowały one solidarnie. Każdy Stan miał swe własne mennice i własne prawa, dotyczące handlu z innymi Stanami. Taki stan rzeczy powodował nieporządki i zamieszanie. Nowy kraj potrzebował pieniędzy na opłacanie wojska i floty, oraz na spłacanie długów zaciągniętych podczas wojny. Kongres nie miał władzy zmuszania poszczególnych Stanów do spłacania przypadających na nie części długów. Wobec tego, że naród nie posiadał prezydenta, Kongres, jako władza prawodawcza, mógł tylko uchwalać prawa, ale nie mógł ich wykonywać.

W roku 1787 delegaci Stanów zebrali się w Filadelfji. Byli to najlepsi mężowie stanu z całego kraju. Zgromadzenie to wkrótce uchwaliło nowy system rządów, znany, jako konstytucja Stanów Zjednoczonych. Zgodnie z konstytucją, poszczególne Stany ustąpiły rządowi federalnemu

niektóre ze swych prerogatyw. Wzamian za to rząd federalny przyrzekł nadać Stanom nowe uprawnienia.

Konstytucja Stanów Zjednoczonych jest najwyższym prawem w kraju, któremu wszystkie inne prawa ustępują. Nadaje ona rządowi federalnemu prawo prowadzenia kontroli nad polityką zagraniczną państwa. Jedyne rząd federalny może wypowiadać wojnę, zawierać pokój i sprawować nadzór nad armją i flotą. Konstytucja uprawnia dalej do nakładania i ściągania podatków, cel i opłat i do zabezpieczania ogólnej obrony kraju. Reguluje ona obrót handlowy pomiędzy poszczególnymi Stanami, a także państwami obcemi. Rząd federalny ustanawia prawa, dotyczące imigracji i naturalizacji, sprawuje zarząd nad komunikacją pocztową, bije monety, drukuje banknoty i nakłada kary za ich podrabianie. Udziela on również patentów i praw autorskich i ustanawia jednolitość wag i miar. Oto niektóre z prerogatyw ustąpionych przez poszczególne Stany na rzecz rządu Stanów Zjednoczonych, czyli federalnego. *Niezależnie od tego, konstytucja chroni prawa i wolność osobistą—prawa każdego do życia, wolności i własności prywatnej, bezpieczeństwa osoby, miejsca zamieszkania, prawa wolności słowa i wolnego zgromadzenia. Żadne prawo federalne czy też stanowe nie może zmienić tych praw. W ten sposób, konstytucja jest opiekunką bezpieczeństwa i szczęścia obywateli.*

W myśl konstytucji, rząd składa się z trzech odrębnych części. Władza prawodawcza, ustanawiająca prawa; władza wykonawcza dla ich wykonania; sądownictwo, które karze przestępstwa i interpretuje ustawy.

1. Władza prawodawcza naszego rządu zwana jest Kongresem. Kongres dzieli się na Senat i Izbę Posłów. Każdy Stan wybiera dwóch Senatorów, którzy sprawują swój urząd przez 6 lat. Posłów wybiera 435 okręgów wyborczych, przyczem liczba przedstawicieli każdego Stanu różni się zależnie od liczby ludności. Posłowie wybierani są na okres dwuletni.

2. Naczelną władzą wykonawczą w Stanach Zjednoczonych jest Prezydent. Wybierany on jest co 4 lata przez t. zw. elektorów, którzy z kolei wybierani są przez naród.

Obowiązkiem Prezydenta jest baczyć, by wszystkie prawa były ściśle wykonywane. Mianuje on 10 członków swego gabinetu. Członkowie tego gabinetu stoją na czele poszczególnych departamentów rządu. Do nich należy wykonywanie funkcji rządu federalnego. Rząd ten obejmuje następujące departamenty: Departament Stanu, Skarbu, Wojny, Sprawiedliwości, Poczt, Marynarki, Spraw Wewnętrznych, Rolnictwa, Handlu i Departament Pracy. Prezydent przedkłada Kongresowi ustawy do uchwalenia; może on także zatwierdzać lub odrzucać prawa uchwalone przez Kongres.

Do czynności jego należy również prowadzenie rokowań z rządami państw obcych, jednakże wszelkie umowy międzynarodowe, podpisane przez niego, lub jego pełnomocników, muszą być ratyfikowane, to znaczy zatwierdzone, przez Senat. Jest on również naczelnym dowódcą Armji i Marynarki.

3. Władzę sądowniczą w Stanach Zjednoczonych sprawuje Najwyższy Trybunał oraz sądy niższych instancji. Trybunał Najwyższy pilnuje przestrzegania konstytucji, osądzając, czy któreś z praw uchwalonych przez Kongres Stanów Zjednoczonych, lub też przez poszczególne Stany, nie znajdują się w sprzeczności z jej postanowieniami. W ten sam sposób strzeże on traktatów naszych z państwami obcemi.

Rządy stanowe

Z chwilą ogłoszenia w roku 1776 przez trzynaście kolonij swej niezależności od Wielkiej Brytanji, kolonje te stały się niepodległymi Stanami. Przez pewien czas niektóre z nich w dalszym ciągu rządziły się na podstawie patentów, udzielonych im przez króla. Inne tworzyły nowe rządy, oparte na konstytucjach, uchwalonych przez naród. Stopniowo wszystkie Stany przystąpiły do Związku i dzisiaj wszystkie one posiadają konstytucje uchwalone przez naród. Rządy stanowe, podobnie jak rząd federalny, dzielą się na władzę prawodawczą, wykonawczą i sądowniczą. Stanowe ciała prawodawcze, czyli t. zw. legislatury, ustanawiają prawa dla poszczególnych Stanów. Legislatura

każdego Stanu składa się z dwóch Izb, zwanych zazwyczaj Senatem i Zgromadzeniem. Członkowie tych Izb wybierani są bezpośrednio przez naród, a kadencje ich różnią się zależnie od Stanu.

Władza wykonawcza czuwa nad wprowadzaniem w życie uchwał legislatury. Naczelną władzę wykonawczą w każdym Stanie sprawuje Gubernator, wybierany przez naród. Zależnie od Stanu, okres jego urzędowania trwa od 1 do 4 lat. Gubernatorowi podlegają poszczególne działy rządów stanowych, jak rolnictwo, praca, finanse, wychowanie i milicja.

Władzę sądowniczą w każdym Stanie sprawują sądy stanowe. Stosują one istniejące prawa stanowe do sporów przedstawianych do rozstrzygnięcia. Sądy te różnią się co do nazw i kompetencji, zależnie od Stanu. We wszystkich jednak Stanach istnieją sądy karne i cywilne. Sądy wyższe rozpatrują apelacje od decyzji podległych im sądów.

Samorząd jest jedną z zasad demokracji amerykańskiej. Celem umożliwienia mieszkańcom wzięcia czynnego udziału w samorządzie miejscowym, każdy Stan podzielony jest na powiaty.

Wyborcy każdego powiatu wybierają swe własne władze samorządowe. Stany Zjednoczone podzielone są na przeszło 3 tysiące powiatów, o różnych obszarach. Tak na przykład powiat Bristol w Stanie Massachusetts obejmuje 25 mil kw., podczas gdy powiat Custer w Stanie Montana ma 20,175 mil kw. Samorząd powiatowy buduje mosty i drogi w obrębie swego powiatu. Utrzymuje on również przytulki. W zastępstwie władz stanowych, władze powiatowe utrzymują porządek publiczny, aresztują i karzą za przestępstwa i zbrodnie. Kompetencje niektórych powiatów rozciągają się również i na inne działy administracji stanowej.

Zarządy miejskie stanowią inny rodzaj samorządów. W Nowej Anglii rozwój samorządów miejskich datuje się od czasu pierwszych kolonistów, którzy żyli w małych, zwartych osadach, będących początkiem obecnych miast. Mieszkańcy głosujący w miastach posiadają nadzór nad sprawami administracji miejskiej. Oni kontrolują szkolnictwo, zdrowotność, utrzymanie czystości na ulicach i porządku pub-

licznego. Wybierają oni także osoby, które mogą najlepiej reprezentować ich okrąg w zgromadzeniu stanowym. Każdy mieszkaniec powinien być dumny ze świadomości, że posiada on udział w rządach swego okręgu. Toteż każdy powinien stać się godnym wzięcia czynnego udziału w zarządzie swego miasta.

Sztandar amerykański

Jeden sztandar, jeden kraj, jeden Bóg ponad
wszystkiem

KAŻDY kraj cywilizowany posiada godło, które go symbolizuje. Spoglądając na sztandar jakiegoś narodu, od razu myślimy o tym narodzie i o jego historii. Pamiętamy, że reprezentuje on zasady i rządy danego kraju. Jeżeli zasady te są wielkie, patrzymy na sztandar z podziwem i uznaniem. Sztandar narodu reprezentuje każdego mieszkańca tego kraju, który go kocha i dla którego pracuje; reprezentuje on każdego, który zań umarł. Życiem naszym i pracą czynimy kraj nasz wielkim i szlachetnym.

Pierwotny sztandar amerykański przyjęty został przez Kongres Kontynentalny 14 czerwca 1777 roku. Sztandar ten miał 13 białych gwiazd na niebieskim polu oraz 13 biało-czerwonych pasów poprzecznych, oznaczających 13 pierwotnych Stanów w Związku. Obecny sztandar posiada 48 białych gwiazd na niebieskim polu, przedstawiających 48 Stanów. Trzyście pasów białych i czerwonych oznacza 13 pierwotnych Stanów. "Gwiazdy i Pasy" powiewały zwycięsko w ośmiu wojnach w imię sprawiedliwości—siedem razy przeciwko wrogowi obcemu, a raz w wojnie pomiędzy Stanami. W każdej z tych wojen sztandar bronił honoru naszego narodu, a dzisiaj powiewa nad wielkim państwem, o obszarze 3,690,320 mil kw., i strzeże przeszło 120 milionów mieszkańców.

Sztandar nasz reprezentuje wolność, sprawiedliwość i równość dla każdego mężczyzny, każdej kobiety, każdego dziecka. Nazywamy go "Sztandarem Gwiazdzystym" ("Star-Spangled Banner"), lub też "Gwiazdami i Pasami" ("Stars and Stripes"). Jako symbol wolności unosi się on nad każdym budynkiem rządowym w kraju.

Prawa dotyczące sztandaru

Dla ochrony sztandaru przed ludźmi, działającymi w nieświadomości lub w złej woli, istnieją specjalne prawa. Prawa te karzą każdego, kto zniekształca, depce, szpeci lub znieważa sztandar amerykański. Nie pozwól nikomu zhańbić i znieważyć, słowem czy czynem sztandaru amerykańskiego.

W myśl tych praw, nie wolno na sztandarze wieszać żadnych przedmiotów, plakatów, ani umieszczać na nim, drukować lub haftować jakichkolwiek napisów, liter, znaków lub rysunków.

Sztandaru nie wolno używać dla celów reklamowych, ani też jako znaków ochronnych lub ich części.

Prawo wymaga wywieszania sztandaru na budynkach, w których mieszczą się szkoły powszechne. Dzieci szkolne uczą się znaczenia sztandaru i jego historii. Uczą się one sztandar ten czcić, kochać i szanować. W niektórych Stanach dzieci szkolne codziennie oddają cześć sztandarowi.

"Święto Sztandaru," 14 czerwca, obchodzone jest tradycyjnie we wszystkich Stanach i stopniowo staje się świętem narodowym. W dniu tym urządzone są w szkołach specjalne obchody narodowe aby uczyć dzieci znaczenia sztandaru i objaśnić je dlaczego powinny go kochać i bronić przed wszystkimi nieprzyjaciółmi, a w razie potrzeby poświęcić zań życie.

Ameryka powstała z umiłowania wolności i spodziewa się od tych, którzy tu przybywają, że będą szanowali, kochali i bronili sztandaru, który nad nimi czuwa. Jest to godło wolnego narodu.

Przepisy dotyczące sztandaru amerykańskiego—jak go szanować
—jak go wywieszać

(na podstawie uchwał Konwencji Sztandarowej z 14 czerwca 1923 r.)

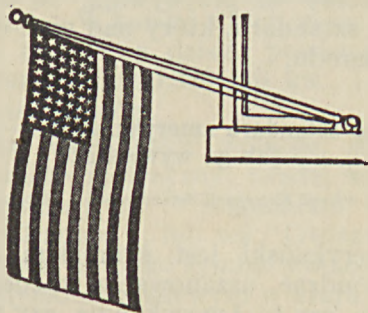
Sztandar amerykański jest symbolem naszego kraju. Winien on wzbudzać uszanowanie każdego mężczyzny, kobiety i dziecka, czy to Amerykanina, czy to cudzoziemca.

Mężowie oddawali zań życie, kobiety poświęcały wszystko co im drogie, aby powiewał nad wolnym narodem.

1. Sztandar powinien być starannie zwinięty lub złożony, gdy się go nie używa. Winien być przechowywany w bezpiecznym miejscu, by nie uległ splamieniu lub uszkodzeniu. Nigdy nie powinien być używany nieostrożnie lub niedbale, lub pozostawiony bez celu. Podczas noszenia lub wznoszenia sztandaru, należy baczyć, by nie dotykał ziemi, pokładu lub podłogi; nie powinien też wlec się w wodzie; nie wolno go zniżać lub wznosić środkami mechanicznymi, a tylko rękami.

2. Sztandar należy wywieszać tylko od wschodu do zachodu słońca. Wywieszać go należy we wszystkie święta narodowe i stanowe, lub też z okazji pamiątkowych czy specjalnych. Zawsze należy go wywieszać w dzień urodzin Lincolna, 12 lutego; urodzin Waszyngtona, 22 lutego; w "Dzień Wieńczenia Grobów" ("Memorial Day") 30 maja; w "Dzień Sztandaru," 14 czerwca; w "Dzień Niepodległości," 4 lipca; w "Dzień Konstytucji," 17 września, w "Dzień Zawieszenia Broni," 11 listopada.

3. Sztandar powinien być wzniesiony do samego szczytu drzewca polem gwiaździstym do góry. Jako znak żałoby publicznej, flagę opuszcza się do połowy masztu lub drzewca; w dniach klęski lub grożącego niebezpieczeństwa, sztandar wisi polem gwiaździstym do dołu. Kluby i towarzystwa,

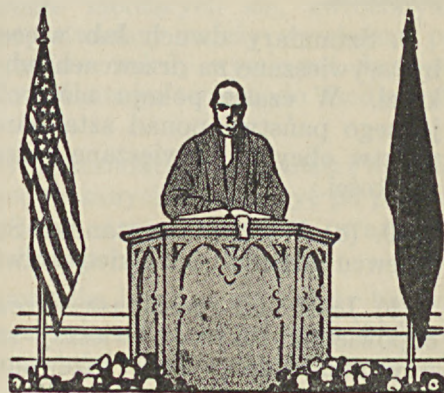
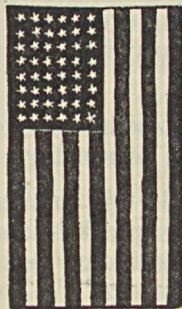

(patrz punkt 3 i 10-a)

jako znak żałoby po zmarłym członku, mogą wywieszać sztandar opuszczony do połowy masztu.

4. Przy opuszczaniu flagi do połowy masztu lub drzewca, należy zawsze wzniesić ją naprzód do szczytu, a potem dopiero opuścić w ten sposób, aby górna część sztandaru znajdowała się w połowie masztu lub drzewca. Podobnie, kiedy opuszcza się sztandar ze środka masztu, należy najpierw wzniesić go do samego szczytu, a potem dopiero ściągnąć. W Dniu Wieńczenia Grobów sztandar należy wywieszać do połowy masztu przed południem, a w ciągu reszty dnia u szczytu.

5. W pochodzie, w grupie innych sztandarów, sztandar Stanów Zjednoczonych winien zajmować miejsce honorowe, t. zn. po prawej stronie pochodu. Za prawą stronę pochodu uważa się prawy kraniec poruszającego się naprzód szeregu.

(patrz punkty 10-b i 13)

W rzędzie innych sztandarów, sztandar amerykański może być umieszczony lub niesiony na przedzie po środku.

6. Wywieszony z innym sztandarem na skrzyżowanych drzewcach, sztandar Stanów Zjednoczonych winien znajdować się po prawej stronie obcego sztandaru, t. zn. po lewej stronie patrzącego. Drzewce sztandaru amerykańskiego powinno znajdować się ponad drzewcem towarzyszącego mu sztandaru.

7. Sztandar Gwiazdzisty umieszczany w grupie innych sztandarów winien zawsze znajdować się pośrodku i powiewać nad wszystkimi innymi. Gdy wywieszane są różne sztandary w rzędzie, widzianym tylko z przodu, sztandar amerykański winien być po prawej stronie rzędu, tak samo jak i w pochodzie.

8. Gdy na tym SAMYM maszcie lub linie wywieszane są różne sztandary Stanów, miast, klubów lub towarzystw, sztandar Stanów Zjednoczonych winien być zawsze u szczytu. Nie wolno wywieszać ponad sztandarem Stanów Zjednoczonych żadnego innego sztandaru, chorągwi ani proporca.

9. Sztandary dwóch lub więcej państw obcych winny być wywieszane na drzewcach lub masztach tej samej wielkości. W czasie pokoju nie wolno wywieszać sztandaru jednego państwa ponad sztandarem drugiego. Sztandary państw obcych, wywieszane razem, winny być tej samej wielkości.

10. (a) Wywieszaj sztandar Stanów Zjednoczonych na drzewcu gdziekolwiek i kiedykolwiek jest to możliwe.

(b) Jeżeli nie posiadasz drzewca lub nie możesz go odpowiednio użyć, wywieszaj sztandar płasko, zarówno wewnątrz domu, jak i na zewnątrz. Sztandar może być wywieszany w ten sposób wzdłuż albo w szerz. W każdym wypadku jednak, pole gwiazdziste powinno znajdować się u góry, po prawej stronie sztandaru, t. zn. po lewej patrzącego.

Sztandaru Stanów Zjednoczonych nie wolno NIGDY układać w fałdy ani fantazyjne wzory. Nie wolno go również układać w rozetki, ani używać jako materiału dla ozdób. Gdy potrzebne ci są girlandy, rozetki lub draperje o barwach narodowych, używaj materiałów koloru białego, czerwonego i niebieskiego, ale NIGDY SZTANDARU. Kolor niebieski powinien być zawsze u góry.

11. Wywieszając sztandar ponad ulicą, należy go umieszczać pionowo, w ten sposób, aby pole gwiazdziste znajdowało się na stronie północnej na ulicach biegnących od wschodu do zachodu, a na stronie wschodniej, na ulicach biegnących od północy do południa.

12. Sztandaru Stanów Zjednoczonych nie należy nigdy kłaść na ziemi.

13. Na estradzie należy wywieszać sztandar płasko na ścianie poza mówcą. Nie należy nigdy używać sztandaru, jako nakrycia na katedrę mówcy, lub do ozdobienia trybuny. Wywieszony na drzewcu sztandar winien znajdować się po prawej stronie mówcy, zwróconego twarzą do słuchaczy.

14. W kościele, sztandar winien być wywieszony na drzewcu po prawej stronie modlących się, zwróconych twarzą do ołtarza. Inne sztandary należy wywieszać po lewej stronie. W presbiterjum należy wywieszać flagę po prawej stronie kapłana, zwróconego twarzą do modlących się.

15. Wywieszony z innym sztandarem nazewnątrz budynku, sztandar Stanów Zjednoczonych winien być po prawej stronie budynku. Za prawą stronę budynku uważa się stronę po prawej ręce osoby wychodzącej z niego.

16. Przy odsłanianiu pomnika lub posągu, należy baczyć by sztandar nie opadł na ziemię. Należy go wznieść w ten sposób, aby do końca uroczystości mógł swobodnie powiewać.

17. Przy nakrywaniu sztandarem trumny, należy pole gwiazdziste umieszczać u góry po lewej stronie. Nie wolno sztandaru opuszczać do grobu, ani dotykać nim ziemi.

18. Sztandaru nie wolno NIGDY używać, jako nakrycie na stół, krzesło, katedrę, lub ambonę. Nie wolno nim również zdobić sufitu, ani kłaść w ten sposób, aby cokolwiek można było na nim umieścić. Sztandaru nie wolno umieszczać w ten sposób, aby ktoś mógł na nim usiąść lub stanąć. Nigdy nie umieszczaj sztandaru poniżej miejsca, gdzie ktoś stoi lub siedzi. Z wyjątkiem Pisma Świętego lub kwiatów na trumnie, nie wolno nic umieszczać na sztandarze Stanów Zjednoczonych.

19. SZTANDARU NIE WOLNO UŻYWAĆ DLA CELÓW REKLAMOWYCH JAKIEGOKOLWIEK RODZAJU. Nie wolno z niego robić zabawek lub wachlarzy, parasolek, poduszek, ani pokrowców na jakiegokolwiek przedmioty. Nie wolno w nim nic przechowywać. Nie wolno go haftować na poduszkach, krzesłach lub chusteczkach, ani drukować na serwetkach lub pudełkach.

20. Nie schylaj sztandaru Stanów Zjednoczonych przed nikim i niczem.

21. Nie umieszczaj na sztandarze lub ponad nim jakiegokolwiek przedmiotów lub godeł.

22. Nie przymocowuj sztandaru tak aby mógł łatwo się podrzeć.

23. Nie ozdabiaj sztandarem, wierzchu, boku lub tyłu pojazdu, samochodu lub statku. Na samochodzie sztandar winien być wywieszony w ten sposób, aby drzewce jego przymocowane było do pokrywki chłodnicy lub do frontowej szyby.

24. W pochodach należy nosić chorągiew tylko na drzewcu.

25. Nie używaj sztandaru, jako części ubioru lub kostiumu sportowego.

26. Nie umieszczaj na sztandarze żadnych napisów.

27. Stare, podarte i zużyte chorągwie należy wycofać z użytku i spalić z należytą czecią, ale nigdy nie publicznie.

Salutowanie sztandaru

Wszyscy powinni oddawać cześć sztandarowi Stanów Zjednoczonych; gdy go się podnosi lub opuszcza, albo mijając go w procesji lub pochodzie. Jeżeli idziesz lub pracujesz, ZATRZYMAJ SIE; jeżeli siedzisz, STAŃ na baczność, ze złączonemi piętami, z lewą ręką opuszczoną wzdłuż boku, a salutując prawą. Mężczyźni i chłopcy w mundurach winni salutować po wojskowemu. Mężczyźni i chłopcy w ubraniu cywilnem winni zdjąć kapelusze lub czapki prawą ręką i trzymać je ponad lewem ramieniem. Kobiety i dziewczęta winny również stać na baczność i oddawać cześć sztandarowi przez położenie ręki na sercu. Sztandar należy salutować w chwili kiedy mija on salutującego.

Podobnie, kiedy muzyka gra nasz hymn narodowy, "Sztandar Gwiazdzisty," wszyscy obecni winni powstać, stanąć na baczność i salutować w ten sam sposób, jak sztandar. Pozycję tę należy zachować od samego początku aż do końca hymnu. Mężczyźni i chłopcy, zarówno w mundurze jak i w stroju cywilnym, oraz wszystkie kobiety i dziewczęta winni salutować hymn w ten sam sposób jak sztandar. Jeżeli podczas odgrywania hymnu niema sztandaru, to należy zwrócić się twarzą do muzyki. Podczas grania "Gwiazdzistego Sztandaru," nie wolno się poruszać, nakładać okryć ni kapeluszy. Nigdy nie należy grać "Sztandaru Gwiazdzistego" jako marsza, a tylko jako hymn.

Przysięga na wierność sztandarowi

Rota na wierność Sztandarowi Stanów Zjednoczonych brzmi jak następuje:

"Przysięgam wierność Sztandarowi Stanów Zjednoczonych i Republice, którą on reprezentuje. Jeden Naród, nierozłączny, dający wszystkim wolność i sprawiedliwość."

Rotę tę należy odczytywać przed sztandarem, trzymając prawą rękę na sercu. Przy słowach "wierność Sztandarowi" należy wyciągnąć prawą rękę, dłonią do góry, w kierunku sztandaru. Pozycję tę należy zachować aż do odczytania ostatniego słowa roty. Osoby w mundurach winny salutować po wojskowemu.

Szanse powodzenia w Ameryce

Czy jesteś rolnikiem?

ROLNICTWO w Ameryce daje ci doskonałą sposobność zapewnienia dobrego utrzymania sobie i rodzinie. Naogół można uzyskać dobrze płatne zajęcia w miastach, jednakże praca w miastach ma zwykle charakter tymczasowy.

Wielu robotników traci częstokroć pracę, wskutek czego oszczędności ich szybko zostają zużyte.

Jeżeli jesteś samotny i pracujesz na farmie, znajdziesz tam mieszkanie i utrzymanie bezpłatnie.

Jeżeli jesteś żonaty i pracujesz na farmie za wynagrodzeniem pieniężnem, pracodawca twój da ci napewno domek, kawał ogrodu, krowę i pewne zapasy za darmo. Jeżeli jesteś właścicielem lub dzierżawcą farmy, to sam wyprodukujesz znaczną część żywności.

Wychodźca, który przybywa tutaj i pragnie założyć własne gospodarstwo rolne, powinien przez pewien czas pracować jako robotnik na cudzej farmie. Po zdobyciu w ten sposób doświadczenia, może on wytrwałością i pracą zaoszczędzić dosyć pieniędzy, aby zakupić lub wydzierżawić sobie farmę.

Życie na wsi jest o wiele zdrowsze niż w mieście. Rolnik, mieszkając na wsi, nie naraża się na zakaźne choroby, panujące w miastach.

Liczni wychodźcy, którzy przybyli do Ameryki i zajęli się rolnictwem i ogrodnictwem, uzyskali materialną niezależność.

Pomoc dla rolników

Wszystkie Stany posiadają specjalne wydziały, które badają potrzeby i zajmują się sprawami dotyczącymi rolnictwa. Wydziały te dostarczają bezpłatnie wszelkich wskazówek, które mogą być pomocne rolnikom. Każdy Stan utrzymuje również szkoły rolnicze, z których korzystać

moga, przeważnie bezpłatnie, jego obywatele. Przy szkołach rolniczych znajdują się również stacje doświadczalne. Niektóre Stany wprowadziły w szkołach powszechnych wykłady z dziedziny rolnictwa.

Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych, znajdujący się w Waszyngtonie, jest najlepiej zorganizowaną instytucją tego rodzaju na świecie. Zatrudnia on wielu specjalistów i uczonych. i prowadzi stacje doświadczalne w różnych częściach kraju. Rzeczoznawcy Departamentu Rolnictwa przydzielani są do instytucji stanowych. Departament ten bada różne rasy bydła, jego choroby i sposoby leczenia. Na żądanie, rozsyła bezpłatne broszury i biuletyny, zawierające wszelkie wiadomości dotyczące rolnictwa.

Istnieją tu również wielkie stowarzyszenia rolnicze, posiadające liczne filje miejscowe. Stowarzyszenia te urządzają publiczne odczyty, wydają broszury o rolnictwie i wogóle starają się udostępnić swym członkom poznanie najlepszych metod gospodarczych i zbytu produktów, drogą organizacji spółdzielczych. Pozatem istnieje wiele związków rolniczych, obejmujących rolników danego okręgu. Istnieje też wiele czasopism, poświęconych sprawom gospodarstwa rolnego. Wydziały kolonizacyjne przy zarządach kolei żelaznych także chętnie udzielają informacji dotyczących możliwości rolniczych na terytorjach obsługiwanych przez ich linje.

Bogactwa rolnicze

Stany Zjednoczone obejmują najżyźniejszą część kontynentu północno-amerykańskiego. Obszar ich, poza posiadłościami zamorskimi, wynosi 2,917,774 mil kw. angielskich. Terytorjum to rozciąga się od Kanady na północy do Meksyku i zatoki Meksykańskiej na Południu, i od oceanu Atlantyckiego do Spokojnego.

Ze względu na długie pasmo wysokich gór i na olbrzymią rozległość kraju, klimat Stanów Zjednoczonych jest bardzo urozmaicony. Różnorodność ziemi uprawnej, nierówność temperatury i różnice w opadach atmosferycznych umożliwiają nam korzystne produkowanie artykułów rolniczych

wszystkich znanych gatunków. Zadne państwo na świecie nie produkuje tylu artykułów rolniczych, co Stany Zjednoczone. Niektóre części naszego kraju słynne są ze swego bydła, inne znów ze swego nabiału. Owoce hodowane są w różnych częściach kraju. W innych okręgach produkuje się pszenicę, kukurydzę, owies, ryż, bawełnę, kartofle, trzcinę cukrową i tytoń. Stanowy wydział rolniczy posiada specjalne wydawnictwa zawierające dane o kosztach ziemi i możliwościach zaprowadzenia gospodarki rolnej w obrębie danego Stanu.

Nabycie farmy

Celem każdego rolnika powinno być nabycie własnej farmy. Jednakże wychodźca nieznający amerykańskich metod uprawy roli i nieprzyzwyczajony do tutejszego klimatu i warunków nie powinien kupować farmy, aż do czasu gdy zdobędzie odpowiednie doświadczenie. Powinien od przedewszystkiem zdecydować jaki rodzaj farmy najlepiej mu odpowiada, a także w jakiej części kraju chciałby się osiedlić. Celem nabycia doświadczenia, winien on postarać się o zajęcie na znajdującej się w okolicy wzorowej gospodarce. Z czasem będzie on mógł wydzierżawić własną farmę. Często dzierżawi się w ten sposób, że po upływie terminu dzierżawy można farmę wykupić od właściciela. Naogół najlepiej jest wybrać okolicę, której klimat jest najbardziej zbliżony do klimatu kraju, z którego wychodźca przybył do Ameryki.

Nie spiesz się z kupnem farmy. Nie kupuj gospodarstwa, którego sam nie oglądałeś. Upewnij się o jego wartości, o wartości zbiorów i dochodowości gospodarki. Zasięgaj rady doświadczonych farmerów w swojej okolicy. Dowiedz się, czy ostatni właściciel farmy, którą chcesz nabyć, miał z niej dochód, i jaki. Pamiętaj, że siła nabywca pieniędzy w Stanach Zjednoczonych jest inna, niż w kraju, z którego przybyłeś. Kilka akrów dobrej ziemi da ci więcej dochodu, niż sto akrów nieużytku. Kupując farmę, pamiętaj, by w pobliżu znajdowała się szkoła dla twych dzieci, stacja kolejowa lub miasto, w którym będziesz mógł sprzedawać

swoje produkty. Upewnij się co do tytułu własności. Zasięgnij rady odpowiedzialnego prawnika, który spisze kontrakt i przeszuka księgi hipoteczne. Zabezpiecz wszystkie budynki w solidnem towarzystwie ubezpieczeniowem, a w razie zmian lub poprawek w tytule własności, nie omieszkaj zawiadomić agenta towarzystwa, który wprowadzi odpowiednie zmiany do twojej polisy. Zapisz się do miejscowego towarzystwa rolniczego.

Farmy z zabudowaniami i stodołami, albo też grunta bez zabudowań, można nabyć w każdej części kraju przez wpłacenie niewielkiego zadatku. W niektórych częściach Stanów Zjednoczonych są jeszcze do nabycia żyzne grunta po niskich cenach. Przeważnie dzieje się to dlatego, że grunta te położone są zdala od kolei żelaznej i rynków zbytu, albo też dlatego, że znajdujące się na nich drzewo budulcowe zostało wycięte. Ceny gruntu różnią się zależnie od Stanu i zależnie od miejscowości w poszczególnych Stanach. Akcr dobrej, uprawnej ziemi, dobrze położonej i produkującej obfite zbiory, kosztuje często przeszło \$1000.

Bogactwa mineralne

[Cyfry podane przez Departament Handlu]

Stany Zjednoczone posiadają bogactwo zasobów mineralnych, rozrzuconych po wszystkich Stanach.

Węgiel.—Aczkolwiek kopalnie węgla znajdują się w wielu Stanach, największymi producentami węgla są Stany Pennsylvania i Zachodnia Virginia, które w roku 1928 wyprodukowały następujące ilości węgla (w tonach po 2,000 funt. ang.).

Pennsylvania.....	201,454,000
Zachodnia Virginia.....	132,600,000

Stany Illinois, Kentucky, Ohio, Indiana, Alabama również produkują węgiel w porządku wymienionym.

Ruda żelazna.—Poniższe Stany wyprodukowały rudę żelazną w roku 1928 w następującej kolejności: (w tonach po 2,240 ft. ang.)

Minnesota.....	35,563,177
Michigan.....	14,532,831
Alabama.....	6,508,419

także Stany Wisconsin i Pennsylvania.

Ropa naftowa.—Z ropy naftowej wyrabiana jest benzyna i nafta. Produkcja w roku 1928, w beczkach:

Oklahoma.....	277,775,000
California.....	231,196,000
Texas.....	217,389,000

także w Stanach Arkansas, Kansas, Wyoming i Louisiana.

Miedz.—Produkcja w funtach angielskich według Stanów:

Arizona.....	735,632,406
Utah.....	298,375,465
Montana.....	251,046,415
Michigan.....	179,104,311
Nevada.....	159,332,977

Ołów.—Produkcja w roku 1927 w funtach angielskich według Stanów:

Nevada.....	654,730,000
Missouri.....	397,520,000
Utah.....	302,570,000
Idaho.....	302,038,000

Cynk.—Produkcja w funtach angielskich według Stanów:

Montana.....	316,442,000
Pennsylvania.....	217,604,000
Oklahoma.....	213,604,000
Illinois.....	207,530,000

Przemysł w Stanach Zjednoczonych

[Dane udzielone przez Departament Handlu]

Stany Zjednoczone wyrabiają wszystkie prawie rodzaje artykułów przemysłu. Poniżej podajemy najważniejsze z nich, wraz ze Stanami, w których są one produkowane. Wartość danego produktu w roku 1927 podana jest w nawiasie przy nazwie Stanu najważniejszego w danej dziedzinie przemysłu; inne Stany wyszczególnione są w kolejności zależnie od wielkości produkcji.

Narzędzia rolnicze wyrabiane są w Illinois (\$102,206,815), Indiana (\$20,480,688), Wisconsin (\$23,483,944), Ohio (\$10,419,678), New York (\$11,045,814), Minnesota (\$2,069,451), Iowa (\$5,282,735).

Gumy i opony samochodowe wyrabiane są przedewszystkiem w Stanie Ohio (\$565,074,244), Wisconsin (\$43,823,143), New Jersey i Pennsylvania.

Obuwie.—Jest to główny przemysł Stanu Massachusetts (\$321,640,706). Następnym producentem jest Stan New York (\$199,014,268), Missouri (\$171,361,412), a także Illinois, New Hampshire, Wisconsin, Ohio i Pennsylvania.

Odzież wyrabiana jest w wielkich ilościach w Stanie New York (\$1,708,478,878), a także w Illinois (\$205,526,073), Pennsylvania (\$212,818,218), Ohio (\$120,242,105) oraz w Maryland, Massachusetts, Missouri, New Jersey i California.

Bawełna.—Przemysł bawełniany koncentruje się na południu w Stanach: Północna Carolina (\$310,399,158), Południowa Carolina (\$231,272,599) i Georgia (\$180,509,344), a także w Stanach Rhode Island (\$90,053,620), Alabama, Pennsylvania, New Hampshire, Connecticut, Maine, New York i New Jersey.

Mąka jest jednym z głównych produktów Stanu Minnesota (\$185,140,950). Produkowana jest również w Stanach New York (\$118,605,867), Kansas (\$133,625,683), Missouri, Illinois, Texas, Ohio, Indiana, Washington i California.

Huty i Fabryki Maszyn.—Na czele tego przemysłu stoi Stan Ohio (\$323,648,909), a także Pennsylvania (\$303,116,526); następnie New York (\$253,074,968), Illinois (\$245,148,773) oraz Michigan, Wisconsin, New Jersey, Indiana, Massachusetts, Connecticut i California.

Szkło wyrabiane jest przeważnie w Stanach Pennsylvania (\$78,678,803), Zachodnia Virginia (\$44,161,122), Indiana (\$35,308,231), Ohio (\$33,938,992), a także w New York, Illinois i New Jersey. Niektóre z hut szklanych znajdują się w drobnych miastach. Przemysł ten skoncentrowany jest głównie w mieście Pittsburgh.

Kapelusze i Czapki wyrabiane są w większych ilościach w Stanie New York (\$47,392,923), Connecticut (\$38,392,223), Pennsylvania (\$26,900,897), a także w New Jersey, Massachusetts i Maryland.

Wyroby ponczosznice fabrykowane są przeważnie w Stanach Pennsylvania (\$234,166,337), i New York (\$159,818,016), a także w Wisconsin, Massachusetts, Północna Carolina, Tennessee i New Jersey.

Żelazo i Stal (wielkie piece) znajdują się w Pennsylvania (\$244,501,253), Ohio (\$159,717,253), a także Illinois, Indiana, Alabama i New York.

Żelazo i Stal (stalownie i walcownie).—Przemysł ten również koncentruje się w Stanie Pennsylvania (\$1,012,297,366). Produkcja Stanu Ohio wyniosła \$672,201,290, a następnie w porządku malejącym Stanu Indiana, Illinois New York Zachodnia Virginia i Alabama.

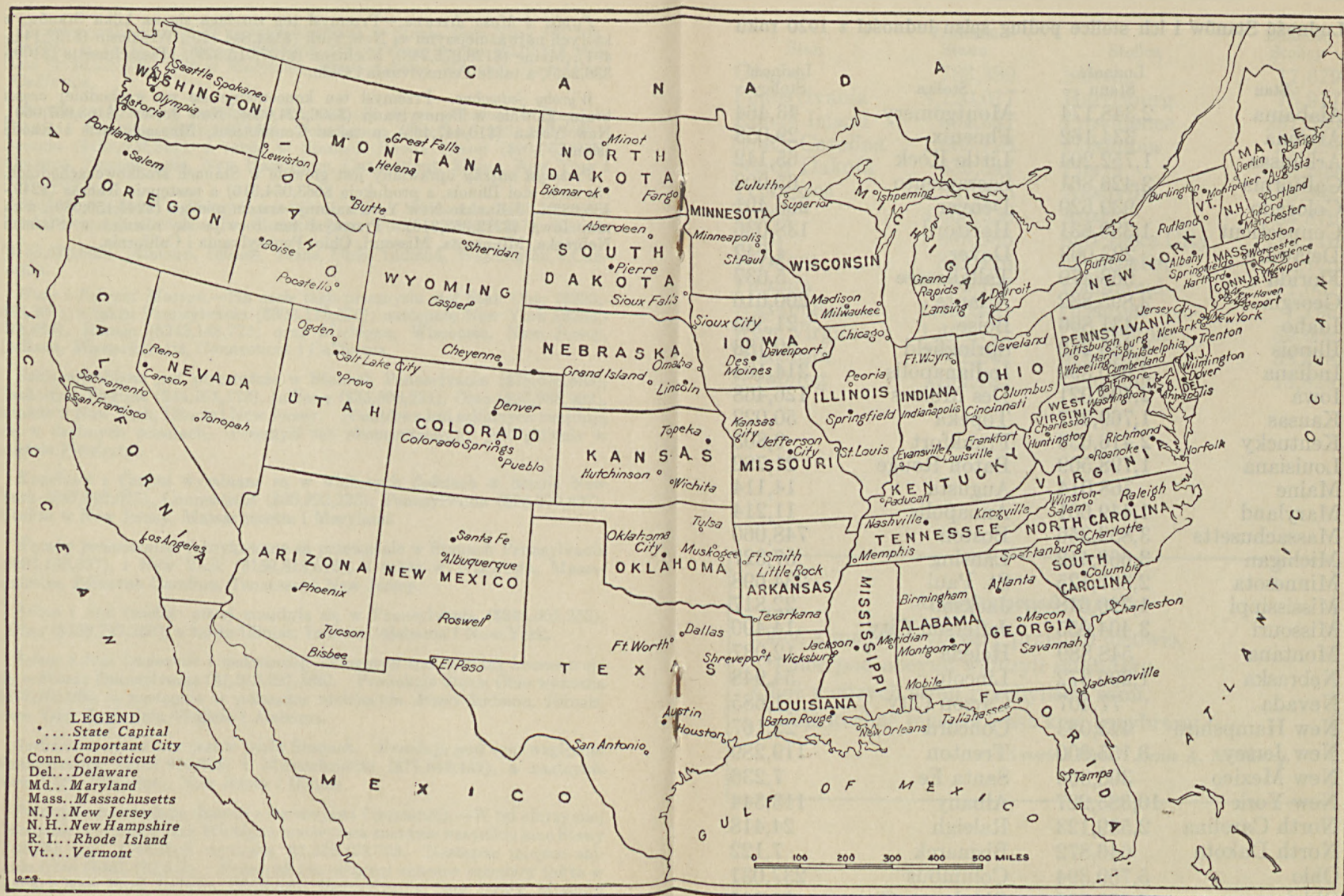
Garbarstwo uprawiane jest w wielu Stanach. Przewodzą pod tym względem Pennsylvania, (\$101,814,888) i Massachusetts (\$77,649,457), a następnie New York, Wisconsin, New Jersey i Illinois.

Przemysł samochodowy (łącznie z karoserjami i częściami).—W tej olbrzymiej dziedzinie przemysłu Stan Michigan przewyższa znacznie wszystkie inne Stany. Wartość jego produkcji wyniosła \$2,233,428,723. Następne miejsce zajmuje Ohio (\$441,472,642). Przemysł ten osiągnął znaczne rozmiary także w Stanach New York, Indiana, Wisconsin, Pennsylvania, New Jersey, Missouri i Illinois.

Papier i Masa drzewna.—Przemysł ten rozciąga się na kilka Stanów, z których najważniejszymi są New York (\$184,844,129), Wisconsin (\$132,144,491), Maine (\$128,875,248), Michigan (\$107,015,329), Massachusetts (\$109,336,255), a także Pennsylvania i Ohio.

Wyroby jedwabne.—Przemysł ten koncentruje się we wschodniej części kraju, głównie w Pensylwanii (\$306,524,028), New Jersey (\$163,967,060), New Yorku (\$10,447,466), a także Connecticut, Massachusetts i Rhode Island.

Przemysł mięsny uprawiany jest głównie w Stanach środkowozachodnich. Na czele stoi Illinois, z produkcją \$663,054,316 a następnie Kansas (\$249,465,685). Jednakże New York zajmuje trzecie miejsce (\$244,150,680), a za nim Iowa (\$212,353,210). Przemysł ten rozwija się również w Stanach Nebraska, Minnesota, Missouri, Ohio, Pennsylvania i California.

MAPA STANÓW ZJEDNOCZONYCH

AGENCJA KART OKRETOWYCH
WŁADYSŁAW TWARDOWSKI
26 ST. MARKS PL. NEW YORK

Ludność Stanów i ich stolice podług spisu ludności z 1920 roku

Stan	Ludność Stanu	Stolica	Ludność Stolicy
Alabama	2,348,174	Montgomery	43,464
Arizona	334,162	Phoenix	29,053
Arkansas	1,752,204	Little Rock	65,142
California	3,426,861	Sacramento	65,908
Colorado	939,629	Denver	256,491
Connecticut	1,380,631	Hartford	138,036
Delaware	223,003	Dover	4,042
Florida	968,470	Tallahassee	5,637
Georgia	2,895,832	Atlanta	200,616
Idaho	431,866	Boise	21,393
Illinois	6,485,280	Springfield	59,183
Indiana	2,930,390	Indianapolis	314,194
Iowa	2,404,021	Des Moines	126,468
Kansas	1,769,257	Topeka	50,022
Kentucky	2,416,630	Frankfort	9,805
Louisiana	1,798,509	Baton Rouge	21,782
Maine	768,014	Augusta	14,114
Maryland	1,449,661	Annapolis	11,214
Massachusetts	3,852,356	Boston	748,060
Michigan	3,668,412	Lansing	57,327
Minnesota	2,387,125	St. Paul	234,698
Mississippi	1,790,618	Jackson	22,817
Missouri	3,404,055	Jefferson City	14,490
Montana	548,889	Helena	12,037
Nebraska	1,296,372	Lincoln	54,948
Nevada	77,407	Carson City	1,685
New Hampshire	443,083	Concord	22,167
New Jersey	3,155,900	Trenton	119,289
New Mexico	360,350	Santa Fe	7,236
New York	10,385,227	Albany	113,344
North Carolina	2,559,123	Raleigh	24,418
North Dakota	646,872	Bismarck	7,122
Ohio	5,759,394	Columbus	237,031
Oklahoma	2,028,283	Oklahoma City	91,295

Stan	Ludność Stanu	Stolica	Ludność Stolicy
Oregon	783,389	Salem	17,679
Pennsylvania	8,720,017	Harrisburg	75,917
Rhode Island	604,397	Providence	237,595
South Carolina	1,683,724	Columbia	37,524
South Dakota	636,547	Pierre	3,209
Tennessee	2,337,885	Nashville	118,342
Texas	4,663,228	Austin	34,876
Utah	449,396	Salt Lake City	118,110
Vermont	352,426	Montpelier	7,125
Virginia	2,309,187	Richmond	171,667
Washington	1,356,621	Olympia	7,795
West Virginia	1,463,701	Charleston	39,608
Wisconsin	2,632,067	Madison	38,378
Wyoming	194,402	Cheyenne	13,829

Ameryka ponad wszystko

Choć z innych wybrzeży przybyli ojcowie,
Choć pod obcymi walczyli sztandary,
Choć z obcych stron przybyliście sami,
Dziś kochać musicie wasz kraj przybrany.

—“America First,” Denis A. McCarthy.

Co Konstytucja daje obywatelom

NAPISAŁ HENRY A. WISE WOOD

(Przedrukowano częściowo za pozwoleniem National Association for Constitutional Government)

KONSTYTUCJA Stanów Zjednoczonych powiada:

“Nikt nie może być pozbawiony życia, wolności lub własności bez właściwego przewodu prawnego; własność prywatna nie może być zabrana dla celów publicznych bez sprawiedliwej kompensaty.”

Robotnik korzysta z prawa własności prywatnej, kiedy posiada własne narzędzia i oszczędności.

Korzysta on również z tego prawa, gdy za oszczędności swe kupuje dom i staje się jego właścicielem.

To samo dzieje się, gdy zakupuje on na własność warsztat pracy.

Tak więc, prawo własności prywatnej umożliwia każdemu robotnikowi zostanie właścicielem domu i pracodawcą.

Prawo własności umożliwia również robotnikowi zakupienie Pożyczki Wolności (Liberty Bonds) i posiadanie ich na własność. W ten sposób, robotnik może stać się nie tylko pracodawcą lub właścicielem domu, ale także i kapitalistą, posiadającym pieniądze do lokowania.

Na tych zasadach zbudowany został przemysł amerykański.

Obejmuje on robotników, znajdujących się na różnych szczeblach powodzenia. Ci, którzy znajdują się na szczycie, to robotnicy, którym Konstytucja umożliwiła postęp wtedy, kiedy znajdowali się u dołu, i w dalszym ciągu ochrania ich teraz, kiedy znajdują się u szczytu swej kariery.

Ci, którzy znajdują się u dołu, to robotnicy, których Konstytucja broni i zapewnia im szansę powodzenia. I oni mogą zejść tak daleko, jak im pozwolą zdolności, pracowitość i zalety charakteru.

Tak więc Konstytucja gwarantuje jednakowe szanse postępu dla wszystkich. Każdy mężczyzna, każda kobieta

i każde dziecko może wspiać się po szczeblach drabiny powodzenia tak wysoko, jak im na to własne zdolności pozwolą. Jednakże Konstytucja nie dostarcza dźwigu do podnoszenia piecuchów i niedołęgów narówni z ludźmi pracowitymi i ambitnymi.

W rzeczy samej Konstytucja powiada tak:

“Oto jest droga do powodzenia. Będę cię broniła tak długo, jak długo będziesz szedł naprzód, zgodnie z zasadami uczciwości i sprawiedliwości; ale iść musisz własnymi siłami i własnym umysłem.

“Tak długo jak będziesz robotnikiem, będę cię broniła, gdyż robotnik jest niezbędny dla świata. Tak długo jak będziesz pracodawcą będę cię również broniła, gdyż i pracodawca jest niezbędny dla świata. Bez niego przemysł nie mógłby być zorganizowany, a bez zorganizowanego przemysłu świat nie mógłby istnieć.

“Będziesz korzystał z mej obrony również i wtedy, gdy zarobisz dosyć by posiadać oszczędności, gdy zostaniesz posiadaczem obligacji i akcyj—gdy zostaniesz kapitalistą. Każdy człowiek, który oszczędza, staje się kapitalistą, bez względu na to, czy zaoszczędzi on swój zarobek tygodniowy, czy roczny, czy też zarobki całego swego życia.

“Bronię robotnika, gdyż narodowi konieczna jest jego praca, bronię pracodawcy, gdyż dla istnienia narodu konieczny jest zorganizowany przemysł.

“Bez robotników, bez pracodawców, bez tych którzy zaoszczędzili część swych zarobków i stali się kapitalistami, naród nie mógłby istnieć, nie mógłby bronić swych obywateli w walce z przestępstwami, buntem i rewolucją, nie mógłby prowadzić wojny w obronie przed najazdem i podbojem i wszelkimi innymi klęskami.”

Wstęp do Konstytucji Stanów Zjednoczonych

WYCIĄG

Poniżej podajemy wyciąg z “Wstępu do Konstytucji Stanów Zjednoczonych,” przez Dr. Merrill E. Gates, za zgodą National Association for Constitutional Government:

“Konstytucja nasza to serce i życie naszego ukochanego narodu. Inne narody świata wzorowały się na niej. Ojcowie nasi żywili nadzieję, że ludność Stanów Zjednoczonych zaznajomi się z tą Konstytucją i z jej głównymi zasadami.

“KONSTYTUCJA A ROBOTNIK

“Zwłaszcza lud pracujący powinien znać dobrze zasady Konstytucji, gdyż ona jest jego największym przyjacielem. Ochronia ona nie tylko jego wolność osobistą i prawa polityczne, ale zapewnia mu całkowite i regularne otrzymywanie należnych mu zarobków; broni jego oszczędności i stoi na straży jego domowego ogniska. Konstytucja szanuje i chroni jego życie rodzinne. Trybunały i sędziowie są zawsze najlepszymi przyjaciółmi robotnika, chociaż czasem robotnik może się czuć pokrzywdzony ich wyrokami. Głębokie poczucie sprawiedliwości i wiedza fachowa naszych sędziów chronią robotnika przed niszczycielskimi próbami przeprowadzenia praw, które, mogłyby usunąć lub obalić wszystkie te gwarancje, któremi otacza nas ustrój obecny. Sprawiedliwe i sumienne rządy, strzeżone i podtrzymywane przez sądownictwo, zapewniają bezpieczeństwo naszemu życiu narodowemu.

“KONSTYTUCJA A SĄDOWNICTWO

“Ucz się zasad Konstytucji; poznaj w jaki sposób prawo i sądownictwo strzegą twego dobrobytu. Niechaj żaden niepowołany przywódca nie tłumaczy tobie konieczności wprowadzenia takich zmian, któreby uniemożliwiły naszym sędziom bronię nas w duchu praw Konstytucji.

“PRZYWILEJE I OBOWIĄZKI OBYWATELI

“Być obywatelem największej Republiki świata—to wielka rzecz! Być w niej wyborcą—to wielka odpowiedzialność! Jako wyborca amerykański powinieneś znać twe przywileje i twą potęgę, ale równie dobrze jak i prawa, musisz znać obowiązki swe, wypływające z Konstytucji.

Zastanów się nad nimi, gdy czytasz i uczysz się tych jasnych przepisów naszego wielkiego, podstawowego prawa.

Niechaj każdy z nas posiada egzemplarz tego dokumentu własności naszych praw jako obywateli amerykańskich. Czytajmy, rozważajmy i omawiajmy Konstytucję, która stanowi podwaliny naszego życia narodowego. Ucz się jej zasad, a nauczysz się ją kochać. Nie wyobrażaj sobie, że możesz brać udział w tej wielkiej grze jaką jest życie amerykańskie, nie znając zasad tej gry. Jeden sztandar, jedno państwo, jeden naród! Kochajmy nasz własny kraj, szanujmy nasz własny sztandar! Nie dla nas czerwona chorągiew fałszywych i wywrotowych idei międzynarodowych, a tylko czerwono-biało-niebieska, dla której ojcowie nasi, bracia i synowie dawali swe życie, pod którą, daj nam Boże, będziemy żyli i za którą, jeśli trzeba będzie, umrzemy—wierni braterstwu całej rasy ludzkiej, gdyż byliśmy ponad wszystko wierni naszemu ogniskom domowym, naszym rodzinom, naszemu społeczeństwu i krajowi naszemu, który kochamy!”

KONSTYTUCJA STANÓW ZJEDNOCZONYCH

WSTĘP

My, lud Stanów Zjednoczonych, mając na celu zawiązanie ściślejszej unji, zaprowadzenie sprawiedliwości, zapewnienie pokoju wewnątrz kraju, przysposobienie się do wspólnej obrony, podniesienie ogólnego dobrobytu i utrwalenie błogosławieństw wolności dla nas i dla naszego potomstwa—uchwalamy i ustanawiamy niniejszą konstytucję Stanów Zjednoczonych Ameryki.

ROZDZIAŁ I.

Ciało prawodawcze

Artykuł 1. Wszelką władzę prawodawczą niniejszem nadaną porucza się Kongresowi Stanów Zjednoczonych, który składać się będzie z Senatu i Izby Posłów.

Izba posłów

Artykuł 2. Izba Posłów składać się będzie z członków obieranych co dwa lata przez lud poszczególnych Stanów;

wyborcy w każdym Stanie posiadać muszą te same kwalifikacje, jakie wymagane są od wyborców, obierających najliczniejszą Izbę legislatury stanowej.

Nikt nie może być posłem, kto nie ukończył lat 25 i nie posiada obywatelstwa Stanów Zjednoczonych przynajmniej od 7 lat, lub też kto w czasie wyborów nie jest stałym mieszkańcem Stanu, z którego kandyduje.

(Mandaty poselskie oraz podatki bezpośrednie będą rozłożone na poszczególne Stany wchodzące w skład Unji w stosunku do ludności danego Stanu. Liczbę ludności określa się w ten sposób, że do liczby wszystkich osób wolnych, łącznie z osobami podlegającymi przymusowej służbie na ograniczoną ilość lat, a wyłączając Indian nieopłacających podatków, dodaje się $\frac{3}{5}$ wszystkich innych mieszkańców.)*

Powszechny spis ludności odbyć się ma w przeciągu trzech lat od pierwszej sesji Kongresu Stanów Zjednoczonych, a następnie co dziesięć lat w sposób jaki określa ustawy. Liczba posłów nie może przewyższać jednego na 30,000 mieszkańców, jednakże każdy Stan będzie miał przynajmniej jednego posła. Do czasu przeprowadzenia powszechnego spisu ludności, Stan New Hampshire będzie obierał trzech posłów, Massachusetts ośmiu, Rhode Island i plantacje Providence jednego, Connecticut pięciu, New York sześciu, New Jersey czterech, Pennsylvania ośmiu, Delaware jednego, Maryland sześciu, Virginia dziesięciu, Północna Carolina pięciu, Południowa Carolina pięciu i Georgia trzech.

W razie wakansu w reprezentacji któregośkolwiek Stanu, władza wykonawcza tego Stanu winna rozpisać wybory na wakujący urząd posła.

Izba Posłów wybierze swego przewodniczącego, tudzież wszelkich innych urzędników Izby, i ona jedynie posiadać będzie prawo oskarżania i pociągania posłów do odpowiedzialności.

*Przepis ten uległ zmianie po wprowadzeniu poprawki XIV, która zniosła niewolnictwo w Stanach Zjednoczonych.

Senat

Artykuł 3. Senat Stanów Zjednoczonych składać się będzie z dwóch senatorów z każdego Stanu, obranych przez legislaturę danego Stanu na termin sześćioletni; każdy senator będzie miał jeden głos.

Niezwłocznie po zgromadzeniu się po pierwszych wyborach, senatorowie podzieleni będą na trzy ilościowo równe klasy. Urzędy senatorów, przydzielonych do pierwszej klasy, będą opróżnione po upływie drugiego roku; urzędy senatorów w drugiej klasie—po upływie czwartego roku, a pozostałych—przy końcu sześćoletniego urzędowania. W ten sposób jedna trzecia ogólnej liczby senatorów będzie wybierana co dwa lata; w razie wakansów, wskutek rezygnacji lub innych powodów, zachodzących w czasie odroczenia legislatury danego Stanu, gubernator może zamianować senatora tymczasowo, do czasu zebrania się legislatury, która wybierze nowego senatora.

Nikt nie może być senatorem, kto nie ukończył lat 30 i nie posiada obywatelstwa Stanów Zjednoczonych co najmniej od lat 9, ani też nikt, kto w czasie wyborów nie jest stałym mieszkańcem danego Stanu.

Wiceprezydent Stanów Zjednoczonych będzie jednocześnie Prezydentem Senatu. Ma on prawo głosu tylko wtedy, kiedy głosy senatorów są równo podzielone.

Senat wybierze swych urzędników tudzież przewodniczącego tymczasowego, urzędującego w nieobecności Wiceprezydenta albo kiedy tenże piastuje urząd Prezydenta Stanów Zjednoczonych.

Senat będzie miał wyłączne prawo rozpatrywania oskarżeń o nadużycia w urzędzie (impeachments). Każdy senator biorący udział w rozpatrywaniu oskarżeń tego rodzaju musi być pod przysięgą lub pod słowem. W razie sądenia Prezydenta Stanów Zjednoczonych, Sędzia Przewodniczący Najwyższego Trybunału będzie przewodniczył obradom Senatowi. Nikt nie może być uznany winnym, jeżeli co najmniej $\frac{2}{3}$ obecnych senatorów nie zgadza się na taki wyrok.

Kara w wypadku udowodnienia winy ograniczać się ma do utraty urzędu i pozbawienia prawa piastowania jakie-

gokolwiek urzędu Stanów Zjednoczonych przynoszącego zaszczyt lub dochód, lub też wymagającego zaufania. Jednakże oskarżony podlega pozatem przepisany prawem procesom, wyrokom i karom.

Wybory senatorów i posłów

Artykuł 4. Legislatury stanowe określają czas, miejsce i sposób obierania senatorów i posłów danego Stanu; jednakże Kongres może każdego czasu prawnie zmienić te przepisy lub ustanowić nowe. To prawo Kongresu nie odnosi się do określania miejsca wyborów do Senatu.

Kongres będzie się zbierał co najmniej raz na rok, w pierwszy poniedziałek grudnia, chyba że sam prawnie oznaczy inny dzień otwarcia sesji.

Organizacja Senatu i Izby Posłów

Artykuł 5. Każda z Izb będzie sądziła o prawomocności wyborów, sprawozdań wyborczych i kwalifikacji swych członków. Quorum do prowadzenia obrad i uchwał stanowi będzie zwykła większość członków każdej Izby, jednakże Izba w składzie mniejszym niż quorum może odraczać sesje z dnia na dzień i zmuszać nieobecnych członków do przybycia na obrady, w sposób i pod takimi karami, jakie każda z Izb uzna za stosowne.

Każda z Izb ustanowi swój regulamin obrad i może karać swych członków za nieodpowiednie zachowanie się oraz, większością dwu trzecich głosów, wykluczyć któregośkolwiek z nich.

W każdej Izbie prowadzony będzie protokół obrad, który ma być od czasu do czasu ogłaszany publicznie, z wyjątkiem tych ustępów, które, zdaniem Izby, muszą być uważane za tajne. Na żądanie jednej piątej członków, głosowanie w jakiegokolwiek sprawie będzie imienne i w tym wypadku wynik imienny głosowania winien być wciągnięty do protokołu.

W czasie sesji Kongresu nie wolno jest jednej z Izb odroczyć się bez zgody drugiej na więcej niż 3 dni, ani też przenieść obrad do innej miejscowości.

Wynagrodzenie i przywileje senatorów i posłów

Artykuł 6. Senatorowie i posłowie pobierać będą ze skarbu Stanów Zjednoczonych prawnie określone wynagrodzenie za swą służbę. Z wyjątkiem wypadków zdrady, zbrodni lub zakłócenia porządku publicznego, nie wolno ich aresztować w czasie sesji odnośnej Izby albo też w drodze na sesję i z powrotem. Nie wolno ich również pociągać do odpowiedzialności poza Senatem lub Izbą za przemówienia, wygłoszone w czasie obrad w jednej z Izb. W czasie piastowania mandatu, żaden senator czy poseł nie może obejmować tych urzędów cywilnych w Stanach Zjednoczonych, które zostały stworzone w okresie jego kadencji lub których płacę podwyższono w tymże czasie. Nikt piastujący jakiegokolwiek urząd podlegający Stanom Zjednoczonym nie może być równocześnie członkiem Senatu czy Izby.

Uchwalanie praw

Artykuł 7. Wszelkie projekty ustaw, dotyczące ściągania podatków muszą być zapoczątkowane w Izbie Posłów; jednakże Senat może proponować lub zgadzać się na poprawki, podobnie jak to ma prawo czynić z innymi ustawami.

Zanim projekt, uchwalony przez Izbę Posłów i Senat, stanie się prawem, musi być przedłożony Prezydentowi Stanów Zjednoczonych. W razie zgody, Prezydent podpisze ustawę; w przeciwnym razie zwróci ją wraz ze swymi zastrzeżeniami do tej Izby, w której ustawa została zapoczątkowana, gdzie zastrzeżenia Prezydenta winny być wciągnięte do protokołu i gdzie nastąpi rozpatrzenie tych zastrzeżeń. Jeżeli po dyskusji dwie trzecie Izby głosować będą za przyjęciem ustawy, będzie ona wraz z zastrzeżeniami Prezydenta przesłana drugiej Izbie, a jeżeli i tam dwie trzecie głosów opowiedzą się za jej przyjęciem, stanie się ona prawem. Jednakże we wszystkich wypadkach tego rodzaju głosy w obu Izbach muszą być obliczane imiennie, a nazwiska głosujących za i przeciw ustawie, muszą być wpisane do protokołu. Jeżeli Prezydent nie zwróci Kongresowi projektu ustawy w ciągu dni dziesięciu (nie licząc niedziel) od daty otrzymania go, projekt taki staje się prawem tak jak-

gdyby go Prezydent podpisał, chyba że w międzyczasie nastąpiło odroczenie sesji Kongresu, a tem samem uniemożliwione zostało zwrócenie projektu ustawy przez Prezydenta. W takich wypadkach projekt ustawy nie staje się prawem.

Wszelkie rozporządzenia, rezolucje lub głosowania, wymagające zgodnej uchwały Senatu i Izby Posłów, z wyjątkiem dotyczących odroczenia sesji, muszą być przedłożone Prezydentowi Stanów Zjednoczonych, a zanim staną się prawomocne, muszą być przez niego aprobowane, lub też, w razie nieudzielenia aprobaty przez Prezydenta, uchwalone na nowo, większością 2/3 członków Senatu i Izby Posłów, zgodnie z postanowieniami dotyczącymi projektów ustaw.

Uprawnienia Kongresu

Artykuł 8. Kongres posiadać będzie następujące uprawnienia: nakładanie i ściąganie podatków, ceł i opłat akcyzowych, spłacanie długów krajowych, zarządzanie wspólnej obrony i zabieganie o ogólny dobrobyt Stanów Zjednoczonych, z tem jednakże zastrzeżeniem, że jednakowe opłaty celne i akcyzowe muszą obowiązywać we wszystkich Stanach Unji;

zaciąganie pożyczek na rachunek Stanów Zjednoczonych; regulowanie handlu zagranicznego i międzystanowego oraz handlu z plemionami indyjskimi;

ustanawianie jednolitych praw, dotyczących naturalizacji i upadłości;

bicie pieniędzy i utrzymywanie ich wartości, określanie wartości pieniędzy zagranicznych i ustanawianie systemu miar i wagi;

określanie kary za fałszerstwo obligacji lub pieniędzy Stanów Zjednoczonych;

zakładanie poczt i szlaków pocztowych;

popieranie nauk i rzemiosł pożytecznych przez zapewnienie autorom i wynalazcom na czas ograniczony wyłącznych praw do ich utworów i wynalazków;

ustanawianie sądów niższych, podległych Najwyższemu Trybunałowi;

określanie i karanie zbrodni korsarstwa, przestępstw

popelnianych na pełnem morzu oraz wykroczeń przeciwko prawu narodów;

wypowiadanie wojny, nadawanie prawa odwetu na morzu i ustanawianie przepisów, dotyczących jeńców na lądzie i morzu;

tworzenie i utrzymywanie armji, z tem jednakże zastrzeżeniem, że na cel ten nie wolno przeznaczać pieniędzy na czas dłuższy niż 2 lata zgóry;

budowanie i utrzymywanie marynarki wojennej;

uchwalanie przepisów, dotyczących administracji sił lądowych i morskich:

zarządzanie zwołania milicji stanowych do wykonywania praw federalnych, uśmierzania powstań i odpierania najazdów;

wydawanie przepisów o organizacji, uzbrojeniu i karności milicji oraz nadzorze nad tymi z oddziałów milicji, które mogą być powoływane do służby Stanów Zjednoczonych, zapewniając jednakże poszczególnym Stanom prawo mianowania oficerów i ćwiczenia milicji według przepisów ustanowionych przez Kongres:

sprawowanie wyłącznej władzy ustawodawczej w okręgu, nieprzekraczającym 10 mil kwadratowych, który przez zrzeczenie się zainteresowanych Stanów i przez przyjęcie go przez Kongres stanie się siedzibą rządu Stanów Zjednoczonych, i sprawowanie takiej samej władzy nad wszelkimi nieruchomościami zakupionymi za zgodą legislatury Stanów, w których nieruchomości takie są położone, dla celów budowy fortec, magazynów wojskowych, arsenałów, stocznii okrętowych i innych; a także

uchwalanie wszelkich ustaw, niezbędnych i właściwych do wykonywania wyżej wymienionych uprawnień oraz wszelkich innych, powierzonych rządowi Stanów Zjednoczonych, albo poszczególnym jego wydziałom lub urzędowi, na mocy niniejszej Konstytucji.

Ograniczenie władzy federalnej—Prawa osobiste

Artykuł 9. Przybywanie lub sprowadzanie osób, uznanych przez poszczególne Stany jako odpowiednie do zamiesz-

kania na ich terytorjum, nie może być przez Kongres zakazane przed rokiem 1808. Jednakże dopuszczalne jest nakładanie na każdego przybysza podatku pogłównego w sumie nieprzewyższającej \$10.

Nie wolno jest zawieszać przywileju habeas corpus, chyba tylko w wypadkach, gdy wymaga tego bezpieczeństwo publiczne, w razie buntu lub najazdu.

Nie wolno pozbawiać obywateli wszystkich praw cywilnych i publicznych, ani też nie wolno ustanawiać prawa, wymierzającego karę za czyn spełniony przed ustanowieniem takiego prawa.

Wszelkie podatki pogłowne lub bezpośrednie mogą być nakładane tylko w stosunku, wynikającym z powszechnego spisu ludności, powyżej przepisanego.

Nie wolno nakładać podatków lub ceł na jakiekolwiek towary wywożone z jakiegokolwiek Stanu.

Nie wolno dawać pierwszeństwa portom jednego Stanu nad innemi drogą przepisów dotyczących handlu lub podatków; okręty płynące do któregośkolwiek ze Stanów, lub z niego wyjeżdżające, nie mogą być zobowiązane do zatrzymania się, poddawania się inspekcji i uiszczania opłat w innych Stanach.

Bez uprzedniego, prawem przepisanego upoważnienia, nie wolno wypłacać pieniędzy ze skarbu; od czasu do czasu winien być ogłaszany regularny wykaz wszelkich dochodów i rozchodów z funduszków publicznych.

Rząd Stanów Zjednoczonych nie będzie nadawał żadnych tytułów szlacheckich. Osobom piastującym urzędy federalne płatne lub wymagające zaufania, nie wolno jest bez zgody Kongresu przyjmować jakichkolwiek podarków, wynagrodzeń, urzędów lub tytułów jakiegokolwiek rodzaju od jakiegokolwiek króla, księcia lub obcego państwa.

Ograniczenie władzy Stanów

Artykuł 10. Żadnemu Stanowi Unji nie wolno zawierać traktatów, przymierzy lub konfederacyj; nadawać prawa odwetu na morzu; bić monet; puszczać w obieg pieniądze papierowych; ustanawiać jako prawny środek obiegowy

jakichkolwiek walorów innych niż pieniądze złote i srebrne; pozbawiać praw cywilnych i politycznych, uchwalać praw ex post facto, lub naruszających istniejące zobowiązania i kontrakty; nadawać tytułów szlacheckich.

Bez zezwolenia Kongresu, nie może żaden Stan nakładać ceł od towarów wwożonych lub wywożonych, z wyjątkiem opłat niezbędnych dla wykonywania stanowych praw inspekcyjnych. Czysty dochód z wszelkich opłat celnych, nałożonych przez jakikolwiek Stan oddany będzie do dyspozycji skarbu Stanów Zjednoczonych, natomiast wszelkie prawa tego rodzaju podlegają rewizji i kontroli Kongresu. Nie wolno żadnemu Stanowi bez zgody Kongresu nakładać opłat od pojemności statków, utrzymywać wojsk lub okrętów wojennych w czasie pokoju, wchodzić w układy lub przymierza z innymi Stanami lub państwami obcemi, lub też prowadzić wojny, z wyjątkiem wypadków faktycznego najazdu na terytorjum danego Stanu, lub też w razie bezpośredniego niebezpieczeństwa, niepozwalającego na zwłokę.

ROZDZIAŁ II.

Władza wykonawcza

Prezydent—Kolegium elektorów

Artykuł 1. Władzę wykonawczą sprawuje Prezydent Stanów Zjednoczonych. Prezydent oraz Wiceprezydent piastują swoje urzędy przez cztery lata i wybierani są w sposób następujący:

Każdy Stan naznacza w sposób przepisany przez legislaturę elektorów, których liczba równa się ogólnej liczbie senatorów i posłów do Kongresu. Jednakże elektorem nie może być żaden senator ani poseł, ani też żaden urzędnik płatny lub honorowy Stanów Zjednoczonych.

* (Elektorzy zgromadzą się w swoich Stanach i głosować będą na dwie osoby, z których jedna przynajmniej nie zamieszkuje w danym Stanie. Muszą oni sporządzić spis osób, na które padły głosy, wraz z liczbą głosów oddanych na poszczególnych kandydatów. Spis ten ma być podpisany

* Ustęp ten został zastąpiony przez poprawkę XII.

i zaświadczony przez wszystkich elektorów i przesłany pod pieczęcią do Przewodniczącego Senatu w siedzibie rządu Stanów Zjednoczonych. Listy te otwarte będą przez Przewodniczącego Senatu w obecności wszystkich senatorów, i posłów poczem odbędzie się liczenie głosów. Kandydat, który otrzyma największą ilość głosów, zostanie Prezydentem, jeżeli ilość głosów rzuconych na niego stanowić będzie większość wszystkich elektorów; jeżeli zaś więcej kandydatów posiada taką większość, a głosy im oddane są równe, Izba Posłów, drogą głosowania, wybierze bezzwłocznie jednego z nich na Prezydenta; jeżeli zaś żaden z kandydatów nie będzie miał takiej większości, Izba Posłów wybierze Prezydenta z pośród pięciu kandydatów, posiadających największe ilości głosów. Jednakże przy wyborze Prezydenta głosy mają być liczone podług Stanów, to znaczy że ogół posłów z każdego Stanu posiadać będzie tylko jeden głos. Dla celów takiego wyboru quorum stanowić będą 2/3 Stanów, a wybór dokonany będzie zwykłą większością wszystkich Stanów. W każdym wypadku, kandydat, który po wyborze Prezydenta posiadać będzie największą ilość głosów elektorskich, zostanie Wiceprezydentem. Jeżeli jednakże pozostanie dwóch lub więcej kandydatów, posiadających równą ilość głosów, Senat wybierze Wiceprezydenta z pomiędzy nich).

Kongres wyznaczyć może datę wyborów elektorów oraz datę wyboru Prezydenta. Daty te muszą być te same dla wszystkich Stanów.

Prezydentem obrany być może tylko rodowity obywatel lub też taki obywatel Stanów Zjednoczonych, który w czasie uchwalenia niniejszej Konstytucji mógł być obrany. Nie może być Prezydentem kto nie ukończył lat 35 i nie mieszka stale w Stanach Zjednoczonych przez przynajmniej lat 14.

W razie usunięcia Prezydenta z urzędu, jego śmierci, rezygnacji lub niemożności spełniania obowiązków Prezydentury, urząd Prezydenta obejmie Wiceprezydent. Kongres może prawem przepisać kto ma pełnić funkcje Prezydenta lub Wiceprezydenta na wypadek usunięcia, śmierci,

rezygnacji lub uniezdolnienia jednego z nich. Tak mianowany zastępca sprawować będzie urząd aż do czasu kiedy ustanie uniezdolnienie albo też zostanie obrany nowy Prezydent.

Za urzędowanie swe Prezydent pobierać będzie pensję, która nie może być podwyższona lub zniżona w okresie, na który został on obrany. W okresie tym Prezydent nie może pobierać żadnego innego wynagrodzenia ani od Stanów Zjednoczonych, ani też od jakiegokolwiek Stanu.

Przed objęciem urzędu Prezydent winien złożyć następującą przysięgę, względnie uroczyste zapewnienie: "Przyśięgam uroczyście (lub zapewniam) że wiernie będę spełniał urząd Prezydenta Stanów Zjednoczonych i wedle mych najlepszych zdolności będę utrzymywał, strzegł i bronił Konstytucji Stanów Zjednoczonych."

Władza i obowiązki prezydenta

Artykuł 2. Prezydent jest Naczelnym Wodzem armii i marynarki wojennej Stanów Zjednoczonych, tudzież milicji poszczególnych Stanów, powołanej do czynnej służby federalnej. Wolno mu żądać od kierowników poszczególnych departamentów opinii piśmiennych w jakiejkolwiek sprawie objętej działalnością danego urzędu. Prezydent posiadać będzie moc zawieszania lub też darowania kary za przekroczenia przeciwko Stanom Zjednoczonym, z wyjątkiem kar za nadużycia w urzędzie.

Za poradą i zgodą Senatu i przez nią Prezydent posiadać będzie prawo zawierania traktatów, pod warunkiem że uzyska na to zgodę 2/3 obecnych senatorów. Prezydent będzie przedstawiał, a za poradą i zgodą Senatu i przez nią będzie mianował ambasadorów oraz innych posłów i konsulów, członków Najwyższego Trybunału oraz wszystkich innych urzędników Stanów Zjednoczonych, których mianowanie nie jest przez niniejszą Konstytucję w inny sposób przewidziane, a których urzędy będą ustanowione przez prawo. Jednakże Kongresowi przysługuje prawo uchwalania ustaw, poruczających Prezydentowi, sądom lub

kierownikom departamentów mianowanie urzędników na stanowiska podrzędne.

Prezydentowi przysługuje prawo obsadzania wakansów powstających podczas odroczenia Senatu, jednakże terminy tak mianowanych urzędników kończą się po upływie najbliższej sesji Senatu.

Obowiązki prezydenta

Artykuł 2. Prezydent winien od czasu do czasu informować Kongres o sytuacji Unji i przedkładać im do rozważenia projekty, które uzna za potrzebne i aktualne; w wypadkach nadzwyczajnych może on zwołać obydwie Izby, lub jedną z nich, a w razie nieporozumienia pomiędzy Izbami co do terminu odroczenia sesji, ma on prawo odroczyć obydwie Izby na czas jaki uzna za właściwy. Prezydent będzie przyjmował ambasadorów i innych posłów zagranicznych. Będzie on przestrzegał należytego wykonania praw i wystawiał świadectwa nominacyjne wszystkim urzędnikom Stanów Zjednoczonych.

Artykuł 4. Prezydent, Wiceprezydent, zarówno jak wszyscy urzędnicy cywilni Stanów Zjednoczonych, winni być usunięci z urzędu na mocy wyroku w oskarżeniach o zdradę główną, przekupstwo i inne poważniejsze zbrodnie i przestępstwa.

ROZDZIAŁ III.

Sądownictwo

Sądy Stanów Zjednoczonych

Artykuł 1. Władzę sądową Stanów Zjednoczonych sprawują Najwyższy Trybunał oraz sądy niższe, których liczbę od czasu do czasu będzie uchwalał Kongres. Sędziowie zarówno Najwyższego Trybunału jak i sądów niższych będą piastowali swe urzędy tak długo, jak będą funkcje swe należycie wykonywali i będą za to pobierali wynagrodzenie, którego nie wolno obniżać podczas ich urzędowania.

Jurysdykcja sądów federalnych

Artykuł 2. Kompetencja sądów federalnych rozciąga się na wszelkie sprawy prawne, wynikające z niniejszej Kon-

stytucji, z ustaw federalnych i z traktatów zawartych obecnie lub w przyszłości; rozciąga się ona na wszelkie sprawy dotyczące ambasadorów, posłów i konsułów; na sprawy admiralicii i jurysdykcji morskiej; na spory, w których Stany Zjednoczone są jedną ze stron zainteresowanych; na spory pomiędzy dwoma lub więcej Stanami; na spory pomiędzy Stanem a obywatelami innego Stanu lub też pomiędzy obywatelami różnych Stanów; pomiędzy obywatelami tego samego Stanu, roszczeniami prawa do nieruchomości, nadanych im przez inne Stany, albo też pomiędzy Stanem lub jego mieszkańcami, a obcymi państwami, ich obywatelami lub poddanymi.

Wszelkie sprawy, dotyczące ambasadorów, posłów lub konsułów, i te w których jedną ze stron jest Stan muszą być wnoszone wprost do Najwyższego Trybunału. We wszystkich innych wyżej wymienionych sprawach sąd najwyższy posiada tylko jurysdykcję apelacyjną, zarówno co do interpretacji prawa, jak i do stanu faktycznego. Jednakże Kongres może uchwalić wyjątki od tego postępowania.

Sądzenie wszelkich zbrodni, z wyjątkiem procesów o nadużycia w urzędzie, wynikających z oskarżenia Izby, odbywać się musi przez sądy przysięgłe i w tym Stanie, w którym zbrodnia została popełniona. Jeżeli zbrodni nie popełniono w żadnym ze Stanów Unji, proces odbędzie się w miejscu lub miejscach oznaczonych prawem, uchwalonem, przez Kongres.

Zdrada

Artykuł 3. Jedynie tylko prowadzenie wojny przeciwko Stanom Zjednoczonym, łączenie się z ich nieprzyjaciółmi lub też dawanie im pomocy i zachęty uznane jest jako zdrada przeciwko Stanom Zjednoczonym. Nikt nie może być skazany za zdradę, jeżeli wina nie została udowodniona przez dwóch naocznych świadków, albo też oskarżony sam w otwartym sądzie nie przyzna się do jej popełnienia.

Kongres będzie miał prawo określania kar za zdradę; nie wolno jednakże kary takiej przekazywać na potomków skazanego, ani też nakładać konfiskat trwających po jego śmierci.

ROZDZIAŁ IV.

Stosunki pomiędzy rządami stanowymi a federalnymi

Artykuł 1. Wszystkie akty publiczne, dokumenty i postępowania sądowe jednego ze Stanów winny być uznawane i szanowane przez pozostałe Stany. Kongres może wydać przepisy dotyczące sposobu ich uwierzytelniania.

Artykuł 2. Obywatele każdego Stanu będą korzystali ze wszelkich przywilejów i swobód obywatelskich w pozostałych Stanach.

Osoba oskarżona w jednym ze Stanów o zdradę, zbrodnię lub inne przestępstwo, która zbiegła przed sprawiedliwością i znaleziona została w innym Stanie, wydana będzie na żądanie władz Stanu, gdzie zbrodnia została popełniona i dostawiona do Stanu posiadającego jurysdykcję w danej sprawie.

Nikt prawnie zobowiązany do służby przymusowej w jednym Stanie nie może, przez ucieczkę do drugiego Stanu, zwolnić się od obowiązku służby, bez względu na istniejące w drugim Stanie prawa lub przepisy. Osoby takie mają być wydane tym, którym winne są służbę lub robotę przymusową.

Artykuł 3. Kongres może przyjmować nowe Stany do Unji; nie wolno jednakże tworzyć nowych Stanów w obrębie jurysdykcji jakiegokolwiek innego Stanu; nie wolno również tworzyć nowego Stanu przez połączenie dwu lub więcej Stanów, albo ich części, bez zgody odnośnych legislatur stanowych i Kongresu.

Kongres będzie rozporządzał terytorjami i innemi posiadłościami Stanów Zjednoczonych i ustanawiał wszelkie niezbędne przepisy i regulaminy, ich dotyczące. Nic w niniejszej Konstytucji nie może być interpretowane na szkodę praw Stanów Zjednoczonych lub poszczególnych Stanów.

Artykuł 4. Stany Zjednoczone zagwarantują republikańską formę rządu każdemu Stanowi objętemu Unją, i chronić będą każdy z nich od najazdu, a także, na żądanie legislatury, lub władzy wykonawczej, w wypadkach kiedy legislatura nie może się zebrać, od gwałtów wewnętrznych.

ROZDZIAŁ V.

Poprawki do Konstytucji

Kiedykolwiek dwie trzecie obu Izb Kongresu uznają konieczność wprowadzenia poprawek do niniejszej Konstytucji, Kongres winien proponować takie poprawki albo też, na żądanie legislatur dwu trzecich wszystkich Stanów, zwołać konwencję, celem zapoczątkowania takich poprawek. Wobydłych wypadkach poprawki te będą pod każdym względem prawomocne i stanowić będą część niniejszej Konstytucji, jeżeli zostaną ratyfikowane przez legislatury trzech czwartych wszystkich Stanów, względnie przez konwencję zwołane w tym celu w trzech czwartych Stanów, zależnie od metody ratyfikacji uchwalonej przez Kongres. Jednakże żadna poprawka uchwalona przed rokiem 1808 nie może naruszać pod żadnym względem klauzul pierwszej i czwartej artykułu 9 w rozdziale I, a żaden Stan bez własnej zgody nie może być pozbawiony równej reprezentacji w Senacie.

ROZDZIAŁ VI.

Najwyższe prawo—Urzędowa przysięga

Wszelkie długi i zobowiązania zaciągnięte przed uchwaleniem niniejszej Konstytucji obowiązują Stany Zjednoczone na mocy niniejszego w ten sam sposób, jak obowiązywały je na mocy Aktu Konfederacji.

Konstytucja niniejsza oraz wszelkie ustawy Stanów Zjednoczonych, uchwalone w myśl jej postanowień, jak również wszelkie traktaty, zawarte lub które będą zawarte przez Stany Zjednoczone stanowią najwyższe prawo kraju. Prawo to obowiązuje wszystkich sędziów w każdym Stanie nawet w wypadkach kiedy Konstytucja lub ustawy stanowe są z niem sprzeczne.

Senatorowie i posłowie wyżej wspomniani oraz członkowie ciał prawodawczych wszystkich Stanów i wszyscy urzędnicy administracyjny i sądowi Stanów Zjednoczonych, jakoteż poszczególnych Stanów, muszą składać przysięgę, względnie zapewnienie, że będą podtrzymywali niniejszą Konstytucję. Jednakże nie wolno nikogo poddawać badaniom przekonania

religijnych, jako warunek zajmowania urzędu lub stanowiska publicznego w Stanach Zjednoczonych.

ROZDZIAŁ VII.

Ratyfikacja Konstytucji

Ratyfikacja przez konwencje dziewięciu Stanów wystarczy aby uczynić niniejszą Konstytucję obowiązującą w tych Stanach.

UCHWALONO na konwencji przez jednogłosną zgodę przedstawicieli Stanów obecnych dnia siedemnastego września Roku Pańskiego tysiąc siedemset osiemdziesiątego siódmego, a roku niepodległości Stanów Zjednoczonych dwunastego.

Poprawki do Konstytucji

Postanowienia uzupełniające i poprawki do Konstytucji, proponowane przez Kongres i ratyfikowane przez legislatury stanowe, zgodnie z Rozdziałem V pierwotnej Konstytucji.

POPRAWKA I.

Wolność Wyznania, Słowa, Prasy i Zgromadzeń

Nie wolno jest Kongresowi nadawać praw, ustanawiających religię państwową, zabraniających swobodnych praktyk religijnych, ograniczających wolność słowa i prasy lub też prawa przysługującego ludowi do spokojnego zgromadzania się i wnoszenia do rządu petycji o naprawienie krzywd.

POPRAWKA II.

Prawo Noszenia Broni

Ponieważ dobrze zorganizowana milicja niezbędną jest dla bezpieczeństwa wolnego kraju, nie wolno naruszać przywileju ludu do posiadania i noszenia broni.

POPRAWKA III.

Kwaterowanie Wojska

W czasie pokoju nie wolno jest bez pozwolenia właściciela kwaterować żołnierzy w którymkolwiek domu; w czasie wojny—tylko w sposób ustanowiony przez prawo.

POPRAWKA IV.

Prawo Rewizji

Nie wolno jest gwałcić prawa ludu do bezpieczeństwa osobistego, nietykalności mieszkań, papierów i ruchomości, przez nieuzasadnione rewizje i obejmowanie rzeczy. Nakaz rewizji może być wydany jedynie na podstawie uzasadnionego podejrzenia, popartego przysięgą lub słowem, przy czem w nakazie tym musi być szczegółowo opisane miejsce podlegające rewizji i osoby lub przedmioty, które mają być obłożone aresztem.

POPRAWKA V.

Zbrodnia główna. Wielka ława przysięgłych

Nikt nie może być pociągany do odpowiedzialności za zbrodnię główną lub inne ciężkie przestępstwo, nim zostanie postawiony w stan oskarżenia przez Wielką Ławę Przysięgłych. Przepis ten nie dotyczy spraw powstających w wojsku lub marynarce wojennej albo w milicji, będącej w służbie czynnej podczas wojny lub publicznego niebezpieczeństwa. Nie wolno też tej samej osobie sądzić i narażać na karę śmierci za jedno i to samo przestępstwo więcej niż jeden raz. Od oskarżonego w sprawie karnej nie wolno wymagać, by świadczył przeciwko sobie, ani pozbawiać go życia, wolności lub majątku, bez prawem ustanowionego procesu. Nie wolno też zajmować nieczyjej własności prywatnej na użytek publiczny bez sprawiedliwej kompensaty.

POPRAWKA VI.

Prawa oskarżonego. Sądy przysięgłych

We wszystkich sprawach karnych przysługuje oskarżonemu prawo do szybkiego procesu publicznego przed bezstronną ławą przysięgłych w tym Stanie i okręgu, gdzie zbrodnie popełniono. O miejscu popełnienia zbrodni władze winny się upewnić zawczasu. Oskarżonego należy pouczyć o charakterze i przyczynie oskarżenia; świadkowie przeciwko niemu winni być przesłuchiwani w jego obecności, a w razie potrzeby należy pod przymusem ściągać świadków korzystnych dla oskarżonego. Władze winny również baczyć, by oskarżony miał prawnika dla swojej obrony.

POPRAWKA VII.

Sprawy cywilne przed sądami przysięgłych

W sprawach wytoczonych na mocy prawa pospolitego, gdzie wartość przedmiotu sporu wynosi co najmniej 20 dolarów, strony zainteresowane mają prawo żądać procesu przed sądem przysięgłych, a stan faktyczny ustalony przez te sądy może być nanowo oddany pod rozprawę innych sądów Stanów Zjednoczonych, tylko zgodnie z przepisami prawa pospolitego.

POPRAWKA VIII.

Kaucje i grzywny

Nie wolno jest wymagać wygórowanych kaucyj, ani nakładać wygórowanych grzywien, lub też przepisywać kary niezwykle i okrutne.

POPRAWKA IX.

Zastrzeżenie praw osobistych

Wyliczenia w Konstytucji pewnych praw ludu nie wolno interpretować jako zniesienie lub ograniczenie innych zastrzeżonych mu prerogatyw.

POPRAWKA X.

Prawa stanowe i obywatelskie

Prawa nienadane Stanom Zjednoczonym przez Konstytucję ani też przez nią niezakazane poszczególnym Stanom należą do tych Stanów, względnie do ich ludu.

POPRAWKA XI.

Ograniczenie władzy sądowniczej

Władza sądownicza Stanów Zjednoczonych nie rozciąga się na procesy prawne wszczęte, lub prowadzone przeciwko jednemu ze Stanów przez obywateli drugiego, albo przez obywateli lub poddanych jakiegokolwiek państwa obcego.

POPRAWKA XII.

Wybór prezydenta

Elektorzy winni zebrać się w swych Stanach i głosować na Prezydenta i Wiceprezydenta, z których co najmniej jeden musi być mieszkańcem innego Stanu, niż elektorzy.

Głosowanie na Prezydenta odbywać się będzie oddzielnie od głosowania na Wiceprezydenta. Elektorzy sporządzają osobne spisy kandydatów na Prezydenta wzgl. Wiceprezydenta, w których podadzą liczbę głosów oddanych na każdego z nich. Spisy te winni elektorzy podpisać i poświadczyć, a następnie przesłać przewodniczącemu Senatowi w stolicy Stanów Zjednoczonych. Przewodniczący Senatowi, w obecności Senatu i Izby Posłów, otworzy wszystkie poświadczone spisy, poczem nastąpi obliczanie głosów. Osoba mająca najwięcej głosów na Prezydenta będzie wybrana, jeżeli liczba głosów stanowi większość absolutną ogólnej liczby elektorów. Jeżeli nikt nie otrzymał absolutnej większości, Izba Reprezentantów winna niezwłocznie przystąpić do obrania Prezydenta z pośród trzech kandydatów, posiadających największą ilość głosów. Przy wybieraniu Prezydenta, głosowanie będzie się odbywało imieniem Stanów, przyczem reprezentacja każdego Stanu posiadać będzie jeden głos. Quorum do tego celu stanowić będzie dwie trzecie reprezentacji ogólnej liczby Stanów, składających się z jednego lub więcej członków, a dla dokonania wyborów wymagana będzie większość absolutna wszystkich Stanów. W wypadkach zaś gdzie Izba Reprezentantów nie obierze w ten sposób Prezydenta przed czwartym dniem najbliższego miesiąca marca, urząd Prezydenta będzie piastował Wiceprezydent, podobnie jak w razie śmierci lub konstytucyjnego uniezdolnienia Prezydenta. Wiceprezydentem obrany zostanie kandydat na to stanowisko, który posiada największą ilość głosów, jeżeli te głosy stanowią absolutną większość wszystkich elektorów. Jeżeli nikt nie otrzymał absolutnej większości, Wiceprezydent obrany będzie przez Senat z pomiędzy dwóch kandydatów, posiadających największą ilość głosów. Quorum dla tego celu stanowić będą dwie trzecie ogólnej liczby senatorów, a dla dokonania wyborów niezbędna będzie absolutna większość wszystkich senatorów. Kto według Konstytucji nie posiada kwalifikacyj na Prezydenta nie może również kandydować na urząd wiceprezydenta.

POPRAWKA XIII. Zniesienie niewolnictwa

Artykuł 1. W Stanach Zjednoczonych ani też w żadnej miejscowości im podległej nie będzie niewolnictwa, ani służby przymusowej, z wyjątkiem jako kara za zbrodnię, na którą winowajca został prawnie skazany.

Artykuł 2. Kongres będzie miał władzę wprowadzenia niniejszego artykułu w życie przez odnośne prawodawstwo.

POPRAWKA XIV.

Przepisy wynikłe z wojny domowej

Artykuł 1. Wszystkie osoby urodzone lub naturalizowane w Stanach Zjednoczonych podlegające prawodawstwu tychże są obywatelami Stanów Zjednoczonych oraz tego Stanu, w którym mieszkają. Żadnemu Stanowi nie wolno ustanawiać lub wprowadzać w życie jakichkolwiek praw, ograniczających swobody i przywileje obywateli Stanów Zjednoczonych. Nie wolno też żadnemu Stanowi pozbawiać kogokolwiek życia, wolności lub mienia bez właściwego przewodu sądowego, ani też odmawiać komukolwiek w obrębie prawodawstwa Stanu równej ochrony prawnej.

Przydzielanie mandatów poselskich

Artykuł 2. Mandaty poselskie będą przydzielone poszczególnym Stanom, stosownie do ich ludności, licząc ogólną ilość mieszkańców, z wykluczeniem Indjan, nieopłacających podatki. Jednakże, kiedy prawo głosowania w jakichkolwiek wyborach na elektorów Prezydenta i Wiceprezydenta Stanów Zjednoczonych, na posłów do Kongresu, na urzędników administracyjnych lub sądowych danego Stanu, lub też na członków legislatury tegoż Stanu, zotanie odmówione jakimkolwiek mieszkańcom rodzaju męskiego w owym Stanie, mającym lat 21 lub więcej i będącym obywatelami Stanów Zjednoczonych, lub też kiedy prawo takie zostanie w jakimkolwiek sposób organiczone, z wyjątkiem za udział w buncie lub za inną zbrodnię, wówczas reprezentacja danego Stanu będzie zmniejszona w stosunku ogólnej liczby mężczyzn, obywateli danego Stanu, mających ukończonych lat 21 do liczby obywateli w ten sposób pozbawionych prawa głosu.

Bunt przeciwko Stanom Zjednoczonym

Artykuł 3. Kto, pomimo złożenia przysięgi na wierność i popieranie Konstytucji Stanów Zjednoczonych, jako członek Kongresu albo urzędnik Stanów Zjednoczonych, albo członek legislatury stanowej, albo jako urzędnik wykonawczy lub sądowy w jakimkolwiek Stanie, brał udział w powstaniu lub buncie przeciwko Stanom Zjednoczonym lub dawał pomoc i zachętę ich wrogom, ten nie może piastować urzędu senatora lub przedstawiciela w Kongresie, elektora Prezydenta albo Wiceprezydenta, ani żadnego urzędu cywilnego lub wojskowego, podległego Stanom Zjednoczonym, lub też poszczególnym Stanom. Jednakże ograniczenie to może być zniesione przez Kongres większością dwóch trzecich głosów.

Dług publiczny

Artykuł 4. Ważność długu publicznego Stanów Zjednoczonych, zaciągniętego zgodnie z prawem, łącznie z długami zaciągniętymi na zapłatę pensyj i wynagrodzeń za służbę przy uśmierzaniu powstania lub buntu nie może być kwestjonowana. Natomiast nie wolno jest ani Stanom Zjednoczonym, ani żadnemu ze Stanów podejmować się spłaty długów lub zobowiązań zaciągniętych celem dopomożenia powstaniu lub buntowi przeciwko Stanom Zjednoczonym, ani żadnych pretensyj o wyrównanie strat wynikłych z wyzwolenia niewolników. Wszystkie długi, zobowiązania i pretensje tego rodzaju uważane będą za nieprawne i nieważne.

Artykuł 5. Kongres wprowadzi niniejszą poprawkę w życie przez odpowiednie ustawodawstwo.

POPRAWKA XV.

Prawo wyborcze

Artykuł 1. Prawo wyborcze obywateli Stanów Zjednoczonych nie może być odmówione lub ograniczone, ze względu na ich rasę, kolor lub poprzedni stan niewolnictwa.

Artykuł 2. Kongres wprowadzi niniejszą poprawkę w życie przez odpowiednie ustawodawstwo.

POPRAWKA XVI.

Podatek dochodowy

Kongress posiadać będzie prawo nakładania i ściągania podatków od dochodów z jakichkolwiek źródeł bez proporcjonalnego przydzielania ich na poszczególne Stany i bez względu na spis ludności.

POPRAWKA XVII.

Wybór senatorów

Senat Stanów Zjednoczonych składać się będzie z dwóch senatorów z każdego Stanu, obranych przez mieszkańców tegoż na przeciąg 6 lat. Każdy senator posiadać będzie 1 głos. Wyborcy do Senatu w każdym Stanie posiadać muszą te same kwalifikacje, co wyborcy do najliczniejszej Izby legislatury stanowej. W razie wakansu, w reprezentacji jakiegokolwiek Stanu w Senacie, władza wykonawcza tego Stanu winna rozpisać wybory, mające na celu wypełnienie wakansu, z tem jednakże zastrzeżeniem, że legislatura stanowa może upoważnić władzę wykonawczą tego Stanu do zamianowania senatora tymczasowo, do czasu kiedy mieszkańcy nie wybiorą następcy w sposób, przepisany przez legislaturę.

Poprawki niniejszej nie można interpretować, jako unieważniającej wybór lub termin urzędowania jakiegokolwiek senatora obranego przed datą jej prawomocności.

POPRAWKA XVIII.

Zakaz wyrobu napojów odurzających

Artykuł 1. Po upływie jednego roku od daty ratyfikacji niniejszego artykułu, wyrób, sprzedaż i przewóz napojów odurzających, ich wwóz i wywóz do i z Stanów Zjednoczonych, lub też do i z terytoriów im podległych będzie niniejszem zabroniony.

Artykuł 2. Kongres i poszczególne Stany będą miały wspólną władzę wydawania rozporządzeń niezbędnych do wprowadzenia w życie niniejszej poprawki.

Artykuł 3. Poprawka ta wejdzie w życie tylko po przyjęciu jej jako poprawki do Konstytucji przez legislatury poszczególnych Stanów, zgodnie z Konstytucją, w przeciągu siedmiu lat od daty przedłożenia jej Stanom przez Kongres.

POPRAWKA XIX.

Prawo wyborcze dla kobiet

Prawo wyborcze obywateli Stanów Zjednoczonych nie może im być odmówione lub ograniczone przez Stany Zjednoczone lub też poszczególne Stany ze względu na ich płeć.

Kongres wprowadzi poprawkę niniejszą w życie przez odpowiednie prawodawstwo.

Rady praktyczne

Jeżeli jesteś w kłopotcie

WSZYSCY wychodźcy pragnący uzyskać informacji lub uważający się za pokrzywdzonych, źle traktowanych lub oszukanych, winni zgłosić się osobiście lub piśmiennie do nauczyciela w najbliższej wieczornej szkole powszechnej w miejscowości swego zamieszkania.

W wielu miastach funkcjonują biura lub urzędy publiczne, znajdujące się pod zarządem Rady Naukowej, które w sprawach tego rodzaju udzielają bezpłatnie pomocy i informacji. Wspomniane poprzednio organizacje dobroczynne również udzielają pomocy wychodźcom, znajdującym się w trudnościach.

Wskazówki dla podróżnych

Bilety kolejowe lub okrętowe należy kupować bezpośrednio w kasach biletowych.

Część bagażu można zabrać ze sobą, a cięższe walizki nadać na bagaż. Kwit bagażowy z numerem przymocowany jest do każdego kufra, walizy lub innego pakunku, a drugi kwit, noszący ten sam numer wydaje się właścicielowi. Po przyjeździe do celu podróży, należy przedłożyć kwit w sali bagażowej. Kwit należy starannie zachować i dbać o to, aby nie przedstawić go w żadnym innym biurze, jak tylko w sali bagażowej na stacji, do której został wydany bilet kolejowy.

W razie zagubienia, zniszczenia, skradzenia lub zatrzymania bagażu, należy zwrócić się do bagażowego lub też do przedstawiciela "Towarzystwa Pomocy Podróżującym" (Traveler's Aid Society) urzędującego na stacji kolejowej, względnie do nauczyciela wieczornej szkoły powszechnej w miejscu zamieszkania.

W razie choroby

Jeżeli jeden z członków twojej rodziny zachoruje, a nie masz przyjaciół, którzyby ci pomogli, zgłoś się do Miejskiego Urzędu Zdrowia lub też do Towarzystwa Dobroczynności. W Urzędzie Miejskim poinformują cię gdzie znaleźć urzęd-

nika z wydziału zdrowia. Jeżeli mieszkasz poza miastem, naczelnik poczty będzie ci mógł w tym dopomóc.

W razie nieszczęśliwego wypadku

Jeżeli ulegniesz wypadkowi przy pracy, zawiadom o tem natychmiast swego pracodawcę. W wielu Stanach pracodawcy zobowiązani są przez prawo do zapewnienia poszkodowanemu pracownikowi opieki lekarskiej i opłacić wszystkie koszty leczenia. W wielu Stanach istnieją prawa o odszkodowaniu robotniczym, na mocy których poszkodowany, jeżeli jest niezdolny do pracy, otrzymuje od swego pracodawcy pewną część zarobków, które pobierał przed wypadkiem. Jeżeli nie otrzymujesz należytej opieki lekarskiej lub należynej ci prawnie pensji tygodniowej, zgłoś się natychmiast do właściwego urzędu stanowego. Nie wynajmuj do tego żadnego adwokata, gdyż narazi cię to tylko na niepotrzebne koszty. Najlepiej jest napisać do Komisarza Pracy twego Stanu, podając mu nazwisko, zawód, ilość godzin pracy dziennej lub tygodniowej, wysokość zarobku dziennego, tygodniowego lub miesięcznego, adres, dokładny wiek, nazwisko pracodawcy, nazwisko lekarza, który cię opatrywał, a wreszcie rodzaj uszkodzenia cielesnego, okoliczności mu towarzyszące, datę wypadku oraz nazwiska świadków, którzy byli przy tem. Nazwisko i adres komisarza, do którego trzeba się zgłosić w tej sprawie, otrzymasz od nauczyciela szkoły publicznej, lub też od naczelnika poczty.

Jak dbać o czystość domu

Utrzymuj swe mieszkanie w porządku i czystości. Niech w niem będzie jaknajwięcej świeżego powietrza.

Zawsze śpij przy otwartych oknach.

Dbaj o to, by na podwórzu twem nie było śmieci, odpadków lub nawozu. Jeżeli w domu twoim mieszka kilka rodzin, należy się umówić i sprzątać podwórze kolejno. Zamiataj podwórze często. Jedną z głównych przyczyn obecnego wzrostu cen za mieszkania jest niepotrzebne nadużywanie i zaniedbywanie utrzymania domów przez lokatorów. Opiekuj się swym wynajętym domem, tak jakgdybyś był jego właścicielem.

Możesz z łatwością uczynić swe otoczenie bardziej zdrowotnem i przyjemnem, przez utrzymywanie w czystości ulic, chodników, parków i ogrodów.

Brud i odpadki wszelkiego rodzaju są siedliskiem much i zarazków, które powodują choroby i śmierć.

Jeżeli zostaniesz uwięziony

Jeżeli zostaniesz uwięziony za jakiekolwiek przestępstwo, z wyjątkiem morderstwa, możesz się starać o wypuszczenie na wolność za kaucją. Masz również prawo wynająć sobie adwokata, którego możesz wezwać natychmiast do więzienia. Nie wynajmuj żadnego adwokata, który przychodzi do ciebie do więzienia, chyba że przybycia jego sam zażądałeś. Dobrzy adwokaci nie szukają klientów po więzieniach. Nie wynajmuj adwokata, stręconego ci przez innych więźniów lub przez dozorców więziennych. Jeżeli uważasz, że adwokat twój nie prowadzi twej sprawy należycie, napisz do nauczyciela wieczornej szkoły powszechnej w miejscu twego stałego zamieszkania.

Adwokaci

Istnieje wielu dobrych adwokatów, ale także i wielu złych. Niejeden podaje się za adwokata, nie mając wcale prawa do tego. Czasem adwokaci oszukują swych klientów. Jeżeli jakiś oszust podszedł cię udając prawnika, lub jeżeli jakiś niesumienny adwokat skrzywdził cię zawiadom o tem natychmiast nauczyciela wieczornej szkoły powszechnej w miejscu twego zamieszkania.

Adwokat, który przychodzi do ciebie i namawia cię, abyś mu powierzył swą sprawę, napewno nie jest dobrym adwokatem.

Jeżeli potrzebny ci jest dobry adwokat, a nie znasz żadnego, dowiaduj się u znajomych i przyjaciół, a ci polecą takiego, który się cieszy ogólnem uznaniem.

Nie wynajmuj adwokata, który chce wygrać twą sprawę w sposób nieuczciwy. Tacy adwokaci i ich klienci są zawsze przylapani. Wszak nie chciałbyś być doprowadzonym do czynienia rzeczy nieuczciwych.

Jeżeli potrzebny ci jest adwokat, a nie masz pieniędzy na opłacenie jego usług, zgłoś się do Stowarzyszenia Pomocy Prawnej (Legal Aid Society).

Tłomacze

Wychodźcy bywają czasem oszukiwani przez nieuczciwych tłumaczy. Jeśli jesteś wezwany do sądu na sprawę, a nie umiesz mówić po angielsku, to weź ze sobą tłumacza, abyś był pewny wiernego przetłumaczenia twych słów przez urzędowego tłumacza lub tłumacza drugiej strony. Tłumacz ten niekoniecznie musi być tłumaczem zawodowym. Często chłopiec tej samej narodowości co ty, uczęszczający do wyższej szkoły, może być zupełnie dobrym tłumaczem. Ale wybierając tłumacza strzeż się zawsze przed oszustami, którzy się nastęrczają przyjaznemi poradami.

Nie wynajmuj zawodowego tłumacza, niecieszącego się ogólnem uznaniem. Może on ci się wydawać uczciwym, a przedstawiać twą sprawę w fałszywym świetle, na twoją niekorzyść. Nie wynajmuj tłumacza, polecanego przez osobę która nie jest ci życzliwą. Jeśli płacisz komuś lub zawierasz jakikolwiek układ, pamiętaj abyś czynił to w obecności wszystkich stron. Czasem tłumacze oszukują swych klientów, mówiąc im, że trzeba zapłacić te i owe koszty, a tymczasem otrzymane pieniądze zatrzymują dla siebie. Jeślibyś wiedział o takim nieuczciwym tłumaczu, to nie omieszkaj donieść o tem nauczycielowi w szkole powszechnej w miejscowości gdzie zamieszkujesz.

Odwoływanie się do sądu i prawa

Udawaj się do sądu tylko wtedy, gdy jesteś do tego zmuszony. Jeśli jesteś w kłopotie, lub masz z kimś zatarg, idź do nauczyciela wieczornej szkoły powszechnej w miejscowości gdzie zamieszkujesz, przedstaw mu swą sprawę, która może da się załatwić polubownie.

Abraham Lincoln powiedział: "Unikaj procesu. Staraj się nakłonić sąsiadów do ugody z przeciwnikiem. Wskaż im, iż często strona wygrywająca jest w rzeczywistości stroną przegrywającą, gdyż ponosi wielkie koszty procesu i stratę czasu."

Jeśli ktoś skrzywdzi cię, a nie wiesz czy człowiek ten powinien być aresztowany, poradź się nauczyciela w najbliższej szkole powszechnej.

Pisma urzędowe i sądowe

Jeśli jakiś urzędnik lub ktokolwiek wręczy ci pismo urzędowe lub sądowe, udaj się natychmiast do urzędnika twojego powiatu (county clerk) lub do nauczyciela szkoły powszechnej i zapytaj się o znaczenie tego pisma. Jeśli tego nie zrobisz i będziesz zwlekał zbyt długo, narazić się możesz na poważne kłopoty.

Podpisywanie się na dokumentach i pismach

Pamiętaj, abyś nie podpisywał swego nazwiska na żadnych papierach i dokumentach, dopóki nie będziesz znał treści pisma czy dokumentu. Czasem przez nieopatrzone podpisanie się możesz ponieść wielką szkodę. Jeśli nie umiesz czytać i pisać i nie możesz zrozumieć o co chodzi w danym piśmie czy dokumencie, zwróć się o wyjaśnienie do uczciwej i godnej zaufania osoby, znającej się na tych sprawach. Jeśli nie masz takiego znajomego, to poproś nauczyciela, który chętnie przyjdzie ci z pomocą.

Kontrakty i umowy

Wszelkie kontrakty i umowy w jakiegokolwiek sprawie zawieraj zawsze na piśmie. Ten sposób zawierania kontraktów jest najpewniejszy. Wiele procesów możnaby uniknąć, gdyby wzajemne zrozumienie stron układających się było większe. Uważaj by kontrakt na piśmie zawierał dokładnie to, o co ci chodzi i nie podpisuj się na tego rodzaju dokumentach, aż będziesz pewny ich dokładnej treści. Jeśli masz trudności w związku z kontraktami, udaj się do nauczyciela, a ten ci pomoże.

Spółki

Wspólnicy często nie zgadzają się ze sobą. Jeśli przystępujesz do spółki, to najpierw dokładnie omów sprawę ze swym współnikiem i ułóż się z nim, co każdy z was ma robić i w jaki sposób będą prowadzone rachunki spółki. Wiele

nieporozumień i kłopotów w spółkach możnaby uniknąć, gdyby umowy i kontrakty między współnikami robione były z wielką rozważą na piśmie.

Szkody na ciele i mieniu

Jeśli doznasz uszkodzenia cielesnego lub własność twoja zostanie uszkodzona w wypadku przejechania przez tramwaj, samochód, wóz, lub w jakikolwiek inny sposób; jeśli poniesiesz szkodę materialną z powodu niedbalstwa i nieostrożności innej osoby, masz prawo żądać odszkodowania, lub innego zadośćuczynienia. Nie podpisuj żadnego pokwitowania, ani zrzeczenia się, ani wogóle żadnych papierów, dopóki nie upewnisz się, że nie będziesz pokrzywdzony w swych prawach. Nauczyciel w szkole powszechnej poradzi ci i pomoże w takich sprawach.

Podatek dochodowy od cudzoziemców

Mieszkańcy urodzeni poza granicami Stanów Zjednoczonych i nieprzebywający stale w Stanach Zjednoczonych, zobowiązani są prawem do płacenia podatku od dochodu jedynie, jeśli ten dochód ma swe źródło w obrębie Stanów Zjednoczonych.

Cudzoziemcy stale zamieszkali w Stanach Zjednoczonych obowiązani są do płacenia podatku od dochodu z jakiegokolwiek źródła, z wyłączeniem prawnie określonej sumy, wolnej od podatku oraz pewnych ulg przewidzianych prawem. Osoby zamierzające przebywać w Stanach Zjednoczonych mogą podpisać zaświadczenie, że Stany Zjednoczone są ich stałym miejscem zamieszkania. Formularze świadectw takich można uzyskać w urzędzie podatków wewnętrznych (Internal Revenue Collector) w budynku federalnym (Federal Building). Można się zwrócić po informacje do miejscowego urzędu pocztowego, który wskaże najbliższy urząd podatkowy. Po podpisaniu takiego świadectwa, cudzoziemiec płaci te same podatki, co obywatel amerykański. Wielu cudzoziemców przypuszcza, że podpisując takie świadectwo staje się przez to samo amerykańskim obywatelem. Tak jednak nie jest, gdyż obywatel-

stwo otrzymuje się tylko przez naturalizację. Cudzoziemiec niepodpisujący takiego świadectwa, płaci podatki według wyższej skali.

Koleje i drogowe sygnały bezpieczeństwa

Wszystkie niemal Stany umieszczają napisy o niebezpieczeństwie lub sygnały wzdłuż dróg, by ostrzegać przejeżdżających o niebezpiecznych punktach na drodze przed nimi. Napisy te ostrzegają cię, gdy droga krzyżuje się z torem kolejowym. Mówią one kiedy ostry zakręt lub stroma góra znajduje się przed tobą. Polecają cię jechać wolno, gdy w pobliżu znajduje się szkoła, a to dlatego byś nie przejechał dzieci szkolnych. Ucz się czytać i *przestrzegać* tych napisów. Jedź wolno, gdy napis ostrzega cię przed niebezpieczeństwem.

Uważaj szczególnie przy skrzyżowaniu drogi z torem kolejowym. Najbezpieczniej jest *zatrzymać się, obejrzeć i nasłuchiwać* zanim przejedzie się tor kolejowy.

Przy niektórych skrzyżowaniach kolejowych są sygnały, które oznajmiają gdy pociąg nadchodzi; czasem dzwoni dzwonek; czasem błyska czerwone światło; czasem jest strażnik, który trzyma podniesiony napis ze słowem *stoj*. Niektóre skrzyżowania są strzeżone zasuwami, które zostają opuszczone wpoprzek drogi, gdy pociąg nadchodzi. Lecz najczęściej znajduje się tylko napis, który ostrzega, że skrzyżowanie jest blisko. Napisy takie różnią się w kształtach i w słowach, które są na nich umieszczone. Ucz się rozpoznawać te sygnały. Jeżeli nie będziesz na nie zważał, możesz zostać zabitym. Jeżeli będziesz jechał nieuważnie, możesz zabić lub pokaleczyć i innych. Ci, którzy jeżdżą niebacznie lub nieuważnie, muszą płacić kary przewidziane prawem. Kara taka może być grzywną lub więzieniem, albo też jednym i drugim.

Świadectwa przemysłowe

Zanim założysz sklep, czy też handel uliczny, powinienś uzyskać na to pozwolenie. Pozwolenia takie są wydawane przez urzędy miejskie lub powiatowe. O ile się o nie nie

postarasz, możesz być aresztowany lub zmuszony do zapłacenia kary.

Polowanie i rybołówstwo

W wielu Stanach polowanie bez specjalnego pozwolenia jest zabronione. Prawie w każdym urzędzie miejskim lub powiatowym można zazwyczaj takie pozwolenie uzyskać. Chodząc na polowanie, trzeba mieć pozwolenie przy sobie. Niektóre ryby, ptaki i inne zwierzęta nie mogą być wogóle zabijane (zobacz przepisy prawne) inne zaś mogą być zabijane tylko w określonej ilości i w pewnych sezonach, w określonych miesiącach roku.

Zazwyczaj bez specjalnego pozwolenia nikt niema prawa trzymać w zamknięciu dzikich ptaków i zwierząt. Każda osoba nieprzestrzegająca powyższych przepisów popełnia przestępstwo. Popelnienie jakiegokolwiek okrucieństwa względem zwierząt jest również przestępstwem i pociąga za sobą karę.

Opłata za pozwolenia jest czasem wyższą dla cudzoziemców, niż dla Amerykanów. Po otrzymaniu obywatelstwa, będziesz więc płacił mniejszą sumę za pozwolenie.

Wozy motorowe

W przeważającej ilości Stanów osoby prowadzące motocykle, samochody osobowe i ciężarowe, winny posiadać pozwolenia jazdy. Odnośnie wozów motorowych istnieje wiele przepisów, które powinienś poznać zanim sam zaczniesz jeździć. W ten sposób nie narazisz się na popelnienie przestępstwa, zapłacenie grzywny, więzienie lub nawet jedno i drugie.

Pozwolenia na zawarcie małżeństwa

Prawa Stanów Zjednoczonych wymagają uzyskania specjalnych pozwoleń przed zawarciem małżeństwa. Pozwolenia takie można uzyskać w urzędzie powiatowym (county clerk).

Utrzymanie dzieci

Utrzymywanie własnych dzieci jest obowiązkiem każdego ojca i każdej matki. Osoba która, będąc w możności

zapewnienia utrzymania swym niepełnoletnim dzieciom, odmawia wykonywania tych obowiązków, karana jest za przestępstwo we wszystkich prawie Stanach i może być uwięziona lub też wzięta do pracy przymusowej, przyczem zarobki z tej pracy będą wypłacane na utrzymanie dziecka. Mężczyzna mający dziecko z kobietą, która nie jest jego żoną, obowiązany jest do utrzymywania tego dziecka.

Utrzymanie żony

Każdy mężczyzna, który zaniedbuje utrzymania swej żony, uważany jest za przestępcę we wszystkich prawie Stanach i podlega karze więzienia lub przymusowej pracy na zarobienie jej utrzymania.

Zatargi małżeńskie

Jeżeli masz jakiegokolwiek zatargi rodzinne, zwróć się do nauczyciela miejscowej szkoły powszechnej lub do towarzystwa dobroczynności, gdzie dostaniesz radę i pomoc. Nie zwracaj się do adwokata przed zasięgnięciem ich rady.

Ubezpieczenia

Każdy ojciec rodziny lub osoba utrzymująca rodzinę winna ubezpieczyć się na życie, bez względu na trudność jaką jej może sprawiać opłacanie rat ubezpieczeniowych. W razie śmierci ojca rodziny, jego żona i dzieci nie powinny cierpieć niedostatku. Ubezpieczenie zapewni im życie i utrzymanie.

Istnieje wiele rodzajów ubezpieczenia. Ubezpieczenie na życie płatne jest kiedy osoba ubezpieczona umiera. Czasem ubezpieczony może podnieść część ubezpieczenia w wypadku choroby. Ludzie ubezpieczają swe domy i majątki od pożarów. Niektórzy również posiadają ubezpieczenia od wypadków.

Przedstawiciel towarzystwa ubezpieczeniowego wyda ci odpowiedni formularz podania o ubezpieczenie. Przeczytaj go uważnie przed podpisaniem. Upewnij się, że podanie to pokrywa ten rodzaj ubezpieczenia, o który ci chodzi. Towarzystwo ubezpieczeniowe przyśle ci w swoim czasie polisę ubezpieczeniową, która stanowi kontrakt pomiędzy

tobą, a towarzystwem. Polisa ta określa obowiązki towarzystwa względem ciebie, a także wysokość i sposób płatności premji asekuracyjnej. Przeczytaj ją uważnie. Jeżeli nie daje ci ona tej ochrony, którą przyrzekł ci jej przedstawiciel, napisz do towarzystwa. Nauczyciel szkoły powszechnej pomoże ci w tem.

Banki i oszczędności

Staraj się zaoszczędzić choć małą część zarobków każdego tygodnia. Przechowywanie oszczędności w mieszkaniu jest niebezpieczne. Ktoś może ci je z łatwością ukraść, albo też dom twój może być zniszczony przez pożar. Składaj pieniądze w banku, który będzie je dla ciebie przechowywał. Banki krajowe działają pod nadzorem rządu Stanów Zjednoczonych. Z banku dostaniesz książeczkę bankową, w której zapisane będą wszystkie twoje wkłady. W razie potrzeby, możesz każdej chwili podnieść swe pieniądze. Banki płacą procenty od pieniędzy złożonych na rachunkach oszczędnościowych. Wszystkie prawie banki płacą 3%, to znaczy 3 centy od każdego złożonego dolara.

Wiele osób ma w bankach rachunki handlowe, czyli czekowe. Depozytarjusz może wystawiać чеки na swój bank. Чеки takie przyjmowane są narówni z gotówką. Jeżeli wystawiasz чеки, nie mając pokrycia w banku, popełniasz przestępstwo.

Pieniądze możesz również zdeponować na poczie. Rząd Stanów Zjednoczonych płaci 2% od pieniędzy złożonych w urzędach pocztowych. Spytaj się naczelnika poczty o pocztową kasę oszczędnościową.

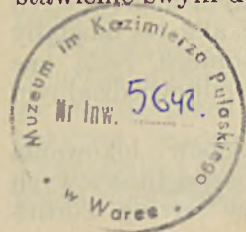
Nie powierzaj pieniędzy swych przyjaciółom na przechowanie. Nie pożyczaj ich. Nie trzymaj pieniędzy swych w schowaniu, ponieważ mógłbyś je zagubić, albo też mogłyby one być spalone, lub skradzione. Natomiast będą one zupełnie bezpieczne, jeżeli złożysz je w odpowiedzialnym banku lub na poczie.

Jednym z najbezpieczniejszych sposobów lokowania pieniędzy jest zakupywanie świadectw oszczędnościowych Skarbu Stanów Zjednoczonych (Treasury Saving Certifi-

cates) lub też obligacyj Pożyczki Wolności Stanów Zjednoczonych (Liberty Bonds). Zarówno jedne jak i drugie są obligacjami rządowymi. Skarbowe świadectwa oszczędnościowe można nabyć w każdym urzędzie pocztowym. Naczelnik poczty udzieli ci odnośnych informacji. Obligacje pożyczki wolnościowej możesz uzyskać w bankach krajowych stanowych.

Pewnem miejscem dla twych pieniędzy są również wzajemne kasy oszczędnościowe. Kasy oszczędnościowe istnieją w Stanach Zjednoczonych od przeszło 110 lat. Celem tych instytucyj jest zapewnienie bezpiecznej lokaty dla drobnych oszczędności. Kasy te nie posiadają kapitału zakładowego. Wszelkie dochody, po pokryciu kosztów handlowych instytucji, i zaliczaniu pewnych sum na rachunek kapitału zapasowego, dzielone są między depozytarjuszy w formie procentów lub dywidend. Niektóre z tych instytucyj płacą czasem aż 5% od wkładów. Zwykle stopa procentowa wynosi od 4% do 4 1/2%. Nie daj się jednak skusić zbyt wysoką stopą procentową, gdyż bezpieczeństwo twych oszczędności jest rzeczą najważniejszą. Zarząd banku spoczywa w rękach Rady, składającej się z czołowych obywateli danej miejscowości. Członkowie jej nie pobierają żadnego wynagrodzenia za swoje usługi. Wzajemne kasy oszczędności są najbezpieczniejszymi instytucjami do gromadzenia oszczędności. Rachunek w kasie oszczędności możesz otworzyć natychmiast i w ten sposób będziesz pobierał procenty od twych pieniędzy.

OSZCZĘDZAJ I SKŁADAJ a będziesz miał pieniądze na ciężkie czasy. Będziesz miał pieniądze gdy zostaniesz bez pracy; będziesz miał pieniądze na stare lata i na pozostawienie swym dzieciom.

The Star-Spangled Banner

Oh, say, can you see, by the dawn's early light,
What so proudly we hailed at the twilight's last gleaming;
Whose broad stripes and bright stars, through the perilous fight,
O'er the ramparts we watched, were so gallantly streaming;
And the rocket's red glare, the bombs bursting in air,
Gave proof through the night that our flag was still there.

FIRST CHORUS

Oh, say, does the star-spangled banner yet wave
O'er the land of the free and the home of the brave?

On the shore, dimly seen thro' the mists of the deep,
Where the foe's haughty host in dread silence reposes,
What is that which the breeze, o'er the towering steep,
As it fitfully blows, half conceals, half discloses?
Now it catches the gleam of the morning's first beam,
In full glory reflected now shines on the stream.

SECOND CHORUS

'Tis the star-spangled banner, oh! long may it wave
O'er the land of the free and the home of the brave.

And where is that band who so vauntingly swore,
That the havoc of war and the battle's confusion
A home and a Country should leave us no more?
Their blood has wash'd out their foul footsteps' pollution;
No refuge could save the hireling or slave
From the terror of flight or the gloom of the grave.

THIRD CHORUS

And the star-spangled banner in triumph doth wave
O'er the land of the free and the home of the brave.

Oh! thus be it ever when freemen shall stand
Between their loved home and the war's desolation.
Blest with vict'ry and peace, may the heav'n-rescued land
Praise the Pow'r that hath made and preserved us a Nation.
Then conquer we must, when our cause it is just,
And this be our motto, "In God is our trust."

FOURTH CHORUS

And the star-spangled banner in triumph shall wave
O'er the land of the free and the home of the brave.

**SPRZEDAJE SZYFKARTY NA
WSZYSTKIE LINIE OKRETOWE**

**NA WSZYSTKIE URZĄDZANE
WYCIEZKI, KUPUJĄC KARTY**

U TWARDOWSKIEGO,

26 ST. MARKS PL. (E. & ST.) NEW YORK